

Branimir Anić – Transkripcija intervjua (prvi dio)

Razgovor vodili: Zoran Vučković i Dražen Crnomat

Branimir: Kapelice, ja to ne pamtim samo znam jedan dio te zemlje... i onda je to, je li, sve država uzela izparcelisala i tako dalje. Taj Milan Prtina je prodavao, kad je izparcelisao, inače to cijelo drugo je bilo njegovo. Preko puta njega je Novo naselje, to je bio jedan Sertić, Hrvat, on je opet držao, onu drugo dio brda, znaš, to je do tranzita i rudarska tamo, s druge strane.

Zoran: Recite, gdje ste radili u Banja Luci?

Branimir: U Banja Luci, pošto je stari sreo, ovoga, jednoga, prvoborca, još iz Viskog, Musliman, bio je tvrdi komunista, pravokomunista, i on je slučajno njega sreo u Banja Luci, a moj stari nikad nije bio ustaša, nit je ikad naginjao tamo ovamo, i ovaj ga je znao, mislim, vrlo dobro ga je znao, znaš, i ovaj ga preporučio... kaže sin mi je u vojsci i tako dalje, možeš nešto poduzeti da se skрати vojni rok, jer ja nisam diplomirao, falio mi jedan ispit, i onda sam trebao služiti tri godine, odnosno dvije i po...

Zoran: Da, da, da.

Branimir: I nemam stipendije, i ovaj kaže, nema problema, kaže, dobit ćeš stipendiju, on je tada bio uticajan kao član partije, prvoborac... i stvarno meni općina Banja Luka doznači stipendiju, koju ranije nisam imao. I tako, kad sam završio, bio sam obavezan tada po ugovoru kao stipendist da se javim njima na raspolaganje, jer su trebali... i kad sam ja došao, pravnika je stvarno bilo samo jedan ili dva, ne znam, Valentić, jedan, baš iz njenog kraja, on je isto, daleko ranije završio pravo, bila je Vera Starčević, ona je rođena Banjalučanka, ona je bila pravica... i onda sam ja došao kao zadnji, ali ja nisam mogao dobiti referentski posao, vjerovatno zato što nisam bio... šta ja znam. Uglavnom, kadrovik je bila Sanka Basta, ona je bila prvoborac iz Drvara, rođena Drvačanka, ja kad sam se javio, kaže je ne treba nam sad pravika, ja sam rek'o došao da se javim jer sam obavezan, kaže ma vidjet ćemo, ne treba... a znam... i tako jedan mjesec, drugi mjesec ne trebam, treći mjesec ne trebam... a u međuvremenu su se zaposlili neki koji su poslije mene diplomirali, znaš, ali nisu valjda imali oznaku da nisam član partije, a Hrvat... i tako je meni to dodijalo i vidim od zapošljenja nema tu ništa, i javim se onda... počeo tražiti privatno i čim sam saznao da nemaju pravika i oni

me odmah prihvatili, a u općini sam bio višak, je li, mislim, na čekanju, dok se drugi zapošljavaju, poslije mene, kad iza mene diplomiraju, još neki... Kad sam rek'o ja sam našao posao, ne treba meni, dajte vi meni odobrenje da nisam obavezan vraćati taj stipendiju, aa ne, ne, ne, čekajte, odmah sutra zapošljava, i tako, ali sam kren'o ko pravnik, svi drugi nisu, ja sam išao prvo, u onaj, u odjel za prijem pošte, kako se pošta prima, kako se zavodi, kako se distribuira i tako dalje... onda iz tog poštanskog staža (smijeh), bio mi je šef tog odjela (nerazumljivo: 5:22), možda ste čuli za njega, on je isto bio Drvarčanin, navodno je i on bio prvoborac, uglavnom bio je invalid, bio je fin čovjek, ali nije bio pravnik, neku srednju školu... tu sam bio kod njega, malo manje od godinu dana, iza toga su me premjestili u neku za evidenciju radnog staža i knjižica, tu sam radio sa ovim Savom i još onaj drugi, drugim,... zaboravio sam, da... Kosta Puzić. I to sam radio relativno kratko i onda su me prebacili kao referenta za... u službu priznanja boračkog staža, ovim prvoboraca... partizana... e tu sam proveo jednu godinu, godinu i po, ne mogu se tačno sjetiti, šta mi je bio posao, saslušavao sam kao svjedoke borce, prvoborce partizane, za priznanje staža naknadim borcima, koji ranije nisu ostvarili ta prava, nego se zakon o tim borcima... itd, nešto slično kao u Hrvatskoj, znaš... naknadni borci se našli, veća hrpa od onih prvih boraca pravih, a tim naknadnim borcima su svjedočili ti prvi borci, ovi pravi, ovo je druga tura boraca... donesen je zakon, vjerovatno pod pritiskom... zapravo direktivom Tita, popustio pritisak. I ja sam te borce saslušavao kao svjedoke ovima za novi partizanski staž, a taj novi partizanski staž je bio... e sjećam se ona je oplela rukavice jednom za nas petoricu, druga je dala, ne znam, jaja, kokoš ispekla, treća je nosila nešto, četvrta nešto i tako dalje... uglavnom skroz žene, a bilo je i muškaraca, bilo je muškaraca recimo koji se rodio četere's sedme, i on je sad borac jer je njegov djed nosio na ramenu četere's prve godine kad se rodio... i tako dalje... priznato sve... priznati staževi, bilo je koji su se rodili četere's sedme, osme, nisu više četere's te i trie's devete, nego četere's osme, deset godina zakašnjenja i tu im se isto priznavao staž, jebiga, vamo ti dođe za svjedok Šilica i njegova žena, obadvoje ratni invalidi, borci od prvog dana, poznati su bili par, i tako dalje... uglavnom, oko otprilike, imao sam ja sad tačno, jer sam zapisnike tih čuvao, jer radi sebe sam čuvao, popis zapisnika tih izjava, jer bi mene dočekat i reć', e ti si isto izmislio, nismo mi, znaš, i zapisnike sam čuvao i kopije šta je ko izjavio i za koga... i tako dalje... i tako da sam, ovaj, tu imao oko dvije hiljade boraca Banjalučkih, prvoboraca, većina nosilaca spomenica, znaš, ja sam ih upozn'o i sasluš'o.

Zoran: Zanimljiv pos'o bio.

Branimir: Onda je tu bila i kontra, znaš, onda se javljaju i ovi borci, sjećam se dvojice braće Obradovića, kaže, čuli smo da je taj... dao je izjavu za kanticu sira, Šilicija i njegova žena su dali kaže za pečeno jajce, pojma nemaju ti o ratu, za koji su oni, je li, svi su oni dobili rješenje kao prvoborci... i tako dalje... Naročito jedan Vaso, kako se zvao, on je živio negdje oko Trnava, imao kuću, dobio zapravo kuću, i on je najviše imao tih, znaš, lažnih izjava, ma svi su imali, ali uglavnom, a među njima je bilo tih koji su poštjeni bili... i onda kaže... baš ti Obradovići, baš se sjećam... kaže je li dao izjavu taj i taj da je ovaj ratnik, reko jeste... jebo majku, kaže, dva puta smo ga zarobljavali kao četničkog komadanta i on obeća nama da je prekin'o i mi ga pustimo i kaže nakon godinu dana opet u borbi, mi s četnicima i opet on... a jebo ti majku svoju... i preživio i dobio ratnu penziju kao partizan, baš Obradović ova dvojica prvoborac.. oni su bili stvarno poštjeni ljudi... i tako među tim borcima raznih ljudi...

Zoran: Šta vam je sa tom arhivom, sa petim kopijama?

Branimir: A, ostale tamo, a šta ću, nisam mogao sve ponijeti.

Zoran: Čuvali ste do rata, je li?

Branimir: Čuvao sam, mislim da, nisam imao kasnije potrebu, nije se to nikad pitalo više.

Zoran: A radi sebe ste...

Branimir: To mi je ostalo, znaš, nije ono što se kaže pod ključem, ali ostalo mi je.

Zoran: Poslije toga šta ste radili?

Branimir: Među tim borcima, kažem ti, ja sam puno tih partizana upoznao, lično upoznao, znaš, sa kontakt nekim sam postao prijatelj, konkretno sa Milanom Ciganovićem, čak smo onda i lovci bili, moj Ciganović taj, Milan je isto prvoborac bio, on je bio jednovrijeme u Ivanjskoj načelnik općine Ivanjska, tamo gdje je ona bila, jer Ivanjska je smatrana kao tvrdo ustaško gnijezdo... (nerazumljivo: 12:40)... Ciganović je bio... bio je korektan čovjek, karakteran, bio je pravi ono... i on sa mojim starim, pošto je moj stari lovac... i oni osnuju lovačko društvo Ivanjska, lovačko društvo znaš, to je sad lovačko društvo Podkozarje, i tako se sprijatelj sa Ciganovićem. Prema meni se odnosio pravo onako prijateljski, drugarski, tako

kroz taj lov sam upoznao, hvala bogu, elitu tih lovaca, ali istovremeno i vlastodržaca, to su mahom bili oficiri.

(Intervju se kratko prekida na 13:49, ulaskom novih, nepoznatih ljudi, nejasno šta govore)

Branimir: I ovaj, među tim, jer je tamo bilo najbolje lovište, najbolje očuvan, najviše divljač, uglavnom su to bili kažem ti, KNOJ, odnosno, ono da li znaš, Komunistička omladina Jugoslavije, oni su bili ti čistači zaostalih, znaš, skupina četnika, ustaša i tako dalje... jedan od tih šefova KNOJA je bio Čedo, ovaj... ovaj, dakle vidiš, prezime ne znam, a znam ga, skupa smo radili, pa je onda bio Dušan Zgonjan, on je bio šef DBA, pa je onda bio onaj... bilo je njih masu... ili u DBA ili KNOJeva i tako dalje, bila je ono OZNA prvo, pa DB, pa onda KNOJ, to su bile vojne jedinice...

Zoran: Da, da, kontraobavještajne službe...

Branimir: Ne, ne, KNOJ je bio vojna, ali specijalno za čišćenje mulja, tih (nerazumljivo: 15:47)... oni su operisali na Manjači i tako dalje... i sticajem okolnosti tu upoznam, i među tima i generala i svašta, znaš, iz bivših partizanskih i novih i tako dalje, i ovog čuvenog Milana Šaviljevića. On je bio (nerazumljivo: 16:13)... On je bio dvostruki ili trostruki heroj rata, on je sa Titom, on je kod Tita vozio bez najave, niko ga nije smio zaustaviti, mislim, kad on krene i tako... i on je davao svoje izjave za te svoje neke i tako dalje... (nerazumljivo: 16:44)... i ovog Čedu našeg, ja mislim da je još živ, ja mislim da je on advokat, čuli smo se kad sam zadnji put bio u Banja Luci, ima advokatsku kancelariju, i naš Miljević je meni pričao, tako, svoju ratnu istoriju, on je krenuo prvi u ovaj rat ovdje sa osnivanjem partizanskog pokreta, negdje u zabrdju tu tamo Sanskog mosta, odnosno Prijedora, onaj dio... zaboravio njegovo rodno mjesto ee... (nerazumljivo: 17:28), i kod jednog tog davanja tog njegovog iskaza, više u mojoj kancelariji sam bio tada sam, bilo je u svakoj kancelariji, u općini Banja Luka, bila je velika karta Jugoslavije, znaš, iza leđa, u službenim... on kako sjedi suprotno s stola, je li, dao je izjavu, kaže vidiš Ančo ove naše Banja Luke, a on kažem bio je neprikosnoven, alfa i omega bio Banjaluke i okolice, cijele Krajine, on je bio komadant, inače, Desete Krajiške, najgore, kako su to rekli najkrvavije dizvije, najrahitnije kako su rekli... njega su su se i Nijemci bojali, sukoba sa njim, živa istina, Nijemci... samo on nije žalio svoje, on kad krene u juriš znaj da je prvi, prepolove mu se borci, ali on mora to... i namjerno je ostavio onako dojam velikog čovjeka i borca, i tako dalje... i kao prijatelja. Onda

se jednog dana digne se i kaže, ovdje meni iza leđa, ja ovako gledam, okrenem se, vidiš ti Aniću ove naše Banja Luke, ona će biti glavni grad naše autonomne pokrajine zapadna Srbija, i fino prstom okruži sve ono, cijelu sadašnju Krajinu i Srpsku Republiku, onda pređe u Hrvatsku (nerazumljivo 19:59)... sve do Karlovca, nije Karlovac, nego ispod Bojnić i ono, zaokruži dole ono do Knina, znaš, vrati se nazad u Bosnu i kaže, to će biti autonomna pokrajina zapadna Srbija... doslovice to rekao... Ja sam onako ostao malo šokiran, iznenadio se, reko šta je, prošao rat, završen, socijalizam svi jednaki, tamo, vamo, je li (smijeh) svi jednaki, ono ... ništa ja samo slego ramenima (smijeh)... i tako... to mi je bio prvi znak... Ja sam to radio šezdeset i osme, eto kažem ti, nakon ovih dvije služe koje sam proš'o, onda sam to, to kad sam diplomirao, te dvije, tri službe, i šezdeset osme ili sedme, nemoj izvinjavam se, šesta, sedma ili osma, kad sam ja doš'o na taj pos'o, na tu...

Zoran: Šta mu je bila argumentacija, mislim, za to?

Branimir: Ništa, ja sam se samo šokirao...

Zoran: Ne smije se podpitivanje?

Branimir: A čuj on je bio pojam Jugoslavije za mene, jedinstvene, bratske, kako da kažem, komunističke, bratstva i jedinstva, pojam bratstva i jedinstva, na kraju prošle, znam da je on (nerazumljivo: 21:29)... neće kaže Srbi da se pune protiv NDH, protiv ustaša, kaže likvidirali su to jednu grupu, jednu tu ustašku neku postrojnicu, znaš, neku stražajnicu, pa drugu, treću... kaže neće Srbi da se dižu, kako nećete jebo vas ćaća, kaže mi smo se dogovorili sa Muslimanima i Hrvatima da nećemo ratovati, da nećemo oružje uzimati, da nećemo kaže ništa, pa kako nećete, majku vam jebem, a on je bio nagodan, šta on je smislio oni su morali sprovesti... i ja kažem, naredi onim svojim koje sam prisilno mobilisao, svi kaže na glavu ustaške kape, odore ustaša što su skinuli uniforme ili to što su našli, kaže U na čelo i kroz selo u po bijela dana, jedno srpsko selo, drugo... pa kaže šta ćemo, kaže, ko ne krene u bijeg i, i ne (smijeh)... ne znam šta reće, ubijaj odma, pa Srbe, sve kaže, nemaj milosti i fakat tako bi... i kaže mi krenemo u po bijela dana kroz ona dva srpska sela, kaže, i još zapalimo, kaže, kuću, pola sijena, dvojica nisu htjela bježati, mi ih, znaš, ukokamo... (nerazumljivo: 23:16) i kaže, tako sam krenio, jebo joj mater oni se dogovorili... neće oni napadat, kaže Muslimani i Hrvati, nećemo se mi međusobno ubijati, imamo zemlju, svi svoju, dobro živimo, tamo se normalno živi... i tako, znaš, i eto ti, to je prvi znak bio... ispričati ću vam tu masu tih detalja i tako dalje... I tako je to, znaš, krenulo, prvi šok...

Zoran: Jeste tu išta odreagovali, ovaj, na...?

Branimir: Ja nisam, šta ću, šta ja reagovati, a stotine priča... hiljade priča sam čuo raznih...

Zoran: Da, da..

Branimir: Rek'o sam ti, onaj bio protiv pa došao vamo, onaj pobjeg'o pa nije doš'o, onaj pobjego pa nije preš'o tamo, onaj, i tako dalje...

Zoran: Od rukavica do (smijeh)...

Branimir: A ovo, kako se... to je bio... jesmo se svi smijali, on kaže učestvovala rođena poslije rata (smijeh).

Zoran: Do kad ste ostali u toj službi?

Branimir: Ostao sam do potrebe... pravnik, ova Vera, koja je radila kao pravica u pravnoj službi, već je bila potrebna pravnicima, radili su sa njoj u toj službi pravnoj, imovinsko-pravnoj službi, radili su ta Vera Starčević, inače moja kuma, ona je najmlađa bila, ali su radili kao pravnici, ali nisu bili pravnici, nego ona večernja škola, prvo dvije škole osnovne, pa onda četiri opet, večernja škola znaš... radio je onaj, jebe mu mater, ne mogu se sjetiti... radio je jedan Musliman, Banjalučanin, isto kao neki borac, isto partizan, i radio je Duško, Srbin, isto kao pravnik, isto kao večernja škola, obadvojica ta večernja škola. I oni su sa njom radili, a već je postojala pravna država, sistem, žalbe, tužbe... e onda su pritužbe došle odozgo, ne mogu to riješavati oni što nisu diplomirani pravnici, i onda su kao mene ubacili, i to mi je zadnja služba u općini. I tu smo ja i Vera radili, sa ovom dvojicom, kako se ovaj zvao, zaboravio sam, Duško i ovaj Musliman, znam da je bio rođeni Banjalučanin, a vodio se isto kao neki partizan, znaš, mada sumnjam da je bio, možda dvije godine i to... i u glavnom sve do, zapravo, sve dok nisu krenuli, vojska je tražila pojačanje na eksproprijaciji Manjače i tu onda je postao problem, nema pravnika, e onda su mene zovnuli.

Zoran: To ono kad su htjeli da rade gore Manjaču, kasarnu?

Branimir: Oklopni centar, nije to kasarna, to je oklopni centar, trebao biti najjači, evropski, ovaj, jugoslovenski oklopni centar, obuku i rad tenkova, vježbe, i tako dalje, oklopni centar

tako se zvao, jebiga. I to je trebalo cijelu Manjaču očistiti, zapravo, i taman su se, kako znate, sve srpska sela bila, i onda su nas kao pravnike, morali smo dolaziti tamo, obavezno u pratnji geometra, pa u pratnji vještaka za procjenu nekretnina.

Zoran: Da, Da, čitavi timovi.

Branimir: Ma ja, građevinar je morao biti inženjer, zapravo, u početku nije bio inženjer elektrotehničar, a kasnije je bio inženjer, to je ekipa. Bio je tu i Vojo Vučinić, pravnik isto, on je zapravo i prije mene došao, Vera, pa onda Vojo Vučinić, e Vojo Vučinić je zet Čede, što je advokat sad. A imam njegov potpis kad sam ispraćen, znaš, on je u međuvremenu završio pravo i postane za sudiju u općinskom sudu, a prva moja služba kad sam izašao odavde kad je kandidirao za sudca općinskog suda, kad su me ispraćali, ja iz toga sam bio kandidat za zamjenika okružnog tužioca, i on ima na njegovoj ploči gramofon i darovao njegov potpis i svi se potpisali, sad je advokat, sad voda dvije mlade...

(nejasno o čemu se razgovara, čuje se više glasova – 29:38)

Branimir: Sa mnom je bio dobar i ostao je dobar, bio je fer. I tako smo mi, tako sam i ja krenuo sa tim ekipama na intervencije vojske, da se pojača i da se ubrza to, propadaju sredstva i onda je to bilo. Onda je nas troje radilo Vojo Vučinić, Vera Starčević i ja, a povremeno se ubacivo, kao ekipi, radi dnevica, bio je ovaj sekretar općine, tada prvi, ovaj bio je, isto prvoborac, on je Kozarčanin, au brate. A jooj... eh vidiš, morao bih pogledati.

Zoran: Nije nikakav problem, polako ćemo mi.

Branimir: Iza njega je sekretar, sekretar je u to vrijeme bio bog i batina u Banja Luci, ne predsjednik općine, nego bio on. Stupar (nejasno – 31:10). Sreo sam ga na groblju, onom katoličkom prije dvije godine, došao on, slučajno smo se sreli. On je bio sekretar općine. Tada u to vrijeme te kampanje i tako dalje, raspiše općina Banja Luka, konkurs za izbor sudaca općinskog suda u Banja Luci, četvorica se traže. Rajko Stupar, kažem ti on je bio bog i batina, i on je isto, on je ratno dijete, pobijena mu je cijela, stradala familija u Kozarskoj ofanzivi. On je preživio. I jednog dana mi konkurišemo, fala bogu, znaš, konkurišemo za sudce, svi iz Banja Luke, Vera Starčević je rođena u Banja Luci, i otac i tako dalje, Šego, otac, ona je po ocu Šego, oni su imali, po tome je naziv, Šegin put, duž Vrbasa dole blizu Trapista, Šegin put

se zvao, sve te Šege, među njima i njena mati, ona je tu rođena. Drugi je bio Nuhanović Hidajet, ne, Švraka pardon, oprostite, on je isto Banjalučanin, pravnik, skupa smo studirali u Zagrebu, treći je bio ovaj Nuhanović Hidajet, zapravo četvrti, pod mene, je li, ja, Vera Starčević, Švraka Nurudin i Nuhanović Hidajet. On je već tada bio službenik, radio je u Srežu, Srez je još postojao tada kad je bio taj konkurs, ali je bio već (nejasno – 33:39), i on je konkurisao za suca i tako dalje. I pošto je taj materijal za skupštinu, skupština bira suca, ove općinske, tako po zakonu, to je Republički, Jugoslovenski zakon. I skupština bira i prijedlog kuca jedna njena zemljakinja (smijeh), bila dobra sa Verom znaš, ne znam kako su se one sprijateljile, uglavnom Hrvatica je bila, i ona doleti, znaš, pošto je znala da smo konkurisali Vera i ja, i ona doletila prvo Veri, kao prijateljica da joj kaže, evo kucala sam materijal sutra za sjednicu, biranje sudaca i tako dalje, bila je to negdje zadnja tačka. Ona polijeće i kaže, prvo Veri ulazi i kaže, skupa smo radili u istoj kancelariji i kaže, evo vam kaže odjebali ste, nema vas, nema vas na spisku. Ja kažem kako nema, daj da vidim? Znaš. Nas četvero iz Banja Luke niko ne traži stan, Vera imala stan sa materom živjela, ja imao kuću, stari preselio u Banja Luku, šofer Narudin, stari Banjalučanin, begovske familije, imao kuću preko Vrbasa, i Hidajet zadnji i on je imao stan. Ja stvarno pogledam, nema nas nijednog.

Zoran: Druga neka četvorka, je li?

Branimir: Trojica iz Srbije, normalno Srbi, četvrti isto Srbin, ali iz okolice Ključa, oni uslovljavaju, svađaju, ovi iz Srbije, dvosobne stanove i svaki posao već unaprijed osiguran, osiguran pos'o za ženu. I jedan i drugi, sva trojica dvosobne stanove minimum i posao za ženu, i ovaj četvrti isto, stan, ne znam za ženu, mislim da je, ne mogu se sjetiti. I oni su predloženi za suca u Banjaluci, a imaju svoj posao u Srbiji, svi su suci, a ovaj je imo gore u Ključu. Nas nigdje. Ja kad sam ono pročitao, daj mi rek'o ovo, idem rek'o Rajku Stuparu, ne, govori Vera, boji se mrava, „ne spominji“, neću da te spominjem, „ne idi, ne idi, ostat ćemo bez posla, sve će nas izbaciti“, nek izbaci, jebe se meni, „ne radi mene, nemoj molim te“, dobro reko, tebe neću pominjati. Ja pravac, istog momenta, čim je ova donijela, ja Rajku Stuparu na vrata. (nejasno – 37:32). Kasnije ovaj sekretar što je došao, ovaj, samoupravljač, jebo ga ćaća, on je ostao. Naslijedio Rajka. Ja kod Rajka, reko šta je, pročitao sam prijedlog za skupštinu sutra zasjedanje, sudaca, reko, nas iz Banja Luke nema nijednog, „ne znam ja, to je stvar kadrovske komisije“, reko znam ja, vidim nema nas, „ne znam ja“ kaže „to je njihova stvar“, dobro Rajko, da znaš ja sutra idem na sjednicu ove skupštine Banja Luka, ne možete mi zabraniti ulaz, idem gore gdje su novinari, njima je otvoreno, ako meni zabrane. I kad bude

ta tačka na redu, ja ću javno pitati zašto mi iz Banja Luke, niko nije predložen za suca, a ovi iz Srbije još uslovljavaju stanove, zaposlenje ženama? (nejasno – 38:55). Ja na vrata ništa, kaže stani, stani, šta stani, kažeš da nema veze da je sve stvar kadrovske komisije, a zna, a svi smo znali da je on bog i batina, on postavlja direktore, tada je to bilo tako, smjeni direktore, postavlja sve, osoblje, profesore, šta kaže mora to biti, to je zakon bio, jebeš ti zakon šta piše (smijeh), on postavlja direktore i smijenjuje. On smijenjuje direktore. Reko ja odoh, da znaš da ću ja otići. Ja na vrata i nazad se vratim i Vera, je si li mene... nisam rekao svoje, ja sam za sebe reko. Ona drhti, zna ona kakva je i sad, može joj upast bilo ko. Reko ništa baš me je briga, nek me izbace, jebe se meni. Ja nemam, znam da od mojih niko ni ćaća, ni bližnja ni daljna familija ni blizu ni ustaša, ni NDH, ni ništa, čak mi je stari bio završio kao partizan, pobjeg'o iz Njemačke vojske, gonili ga Nijemci, nagradu raspisali za njim petsto maraka, ko ga ubije ili nađe živoga, i završio u partizanima na kraju. Reko, ja nemam nikakvih oraha u džepu, ni moja familija ni niko, a strica, amidža Antun ubio ustaša na kućnom pragu iz čistog mira metkom u glavu, ništa bez kakvih. Drugi stric nije ni blizu bio ustaša. Stari mu govorio, Stipo se zvao, nemoj Stipo ići, napunili su mu glavu, dolaze komunisti, dolaze čerkezi iz Rusije i oni sve kolju, to je stvarno bila takva propaganda, sve kolju što nije u partizanima bilo i tako dalje, stari nije mogao odgovoriti od toga, on kreno bježat u izbjeglištvo, čuo si što govore Hrvati ovo Blajburg i ono, i nestane, ubiju ga, očito ga ubiju, ni krivog ni dužnog, stvar u tome što je on povjerov'o toj propagandi, bježite ono, i masu tih Hrvata što govori o Blajburgu, mi stradali, masa je tako stradala tih civila, ne računajući, one koji su stvarno bili vojska, što se tiče tih civila, propaganda je učestvovala i oni su tako stradali. I sad mi, znaš, peremo ruke, nije to tako, nevini svi, i Nijemci i ustaše, svi su nevini, i kao sad mi žalimo. To je da ne govorim druga propaganda, druga slika. A istina je deseta, niko istinu ne govori. I ovaj tako je ovaj stric (nejasno – 42:49)... ja mu još cijelo vrijeme rata, to se sjećam ko dijete, ja mu stalno mor'o čuvati stražu, stari stalno BBC pratio, vijesti i to. To što tiše, jeste kuća bila sama, idi vani i pazi da neko neće slučajno čuti i zastati, mada on to navije jedva se čuje, znaš, toga se sjećam cijelo vrijeme rata. Tako ja nemam mrlja ni u familiji, znaš da ja imam, da se ja bojim da će mi neki potegnuti, znaš. Ja to izbiflam, nije prošlo ni petnaest minuta, odjednom ova mala, a prvi put kad je ušla, znaš, vi hoćete za suca, evo vam ga, kaže, i meni i njemu, ja se uhvatio smijati (smijeh), a Vera se pokunjili, a ja se počeo smijati znaš. Opet ona ulazi na vrata, ali sad ovaj put nema, ozbiljna, smrtno ozbiljna, prilazi meni, šta je? Pruža ruku, šta je reko jebemu? Kaže, izabran si za suca. Kako izabran za suca, sutra je skupština, jebo ga ćaća? Kaže, uzeo, prekrižio prvoga i ubacio tvoje ime, i tako ja post'o sudac.

Zoran: I to je godina?

Branimir: To je godina bila, jebemu mater, sedamdeseta, ne mogu sad.

Zoran: Uglavnom odmah iza službe imovinsko-pravne.

Branimir: Prvi konkurs kad je bio, tu sam ja prošao, ovo troje su odjebali, i Vera i Švraka i Nuhanović, oni su odjebani. Doduše Vera je kasnije razočarana postala, napustila Banja Luku, preselila u Beograd, jer je ona završila studij u Beogradu, i tamo je našla posao odmah u Beogradu. A kasnije joj je mater ostala vamo sama, i tako dalje, bila vezana sa materom. I nakon godinu dana se vrati, eh tada je izabrana i ona, ali nakon godinu i po, dvije godine poslije mene. I eto tako ja postanem sudac, i to sam radio, u međuvremenu sam ja upoznao Bajića, ne mogu se sada sjetiti kada je to, Peru Glavića, možda ste čuli za njega, da li kao sudca ili prije toga, ne mogu se sjetiti, i tako sprijateljimo se i to. On je opet, prije toga kum i prijatelj sa Šišanom, zvali smo ga Šišan, kako mu ono prezime, sad sam zaboravio prezime. I tako smo, eto, postali prijatelji, skupa radili u sudu. I onda prvi kao kadar je Bajić Petar otišao, taj prijatelj moj, zapravo, u međuvremenu sam trebao biti njemu vjenčani kum, on se zaručio kćerkom ovog, opet prezime moram, kćerkom... ma jebiga, Jasna uglavnom, isto prvoboračka familija, oni su isto porijeklom (nejasno – 47:20). Uglavnom se zaručio i trebao sam mu biti kum, u međuvremenu (nejasno) sleti ima neki udes i nije mog'o, i onda uskočim ja za kumu, vjenčanu kumu, Peri Bajiću, Petru Bajiću. Tako smo mi postali kumovi (nejasno – 47:48)... Fahreta, Fahreta, kako se zvala, zgodna bila (nejasno – 48:02). I u uglavnom se, kako da kažem, postanemo prijatelji, ja, Pero, (nejasno), svi su živi, još uvijek u Banjaluci, mislim da su, Pero znam da jeste jeste, (nejasno ime), on je sad šef nekog odjela, ne znam čega. Izlete one stvari i tako dalje sve. I mene Pero predloži, nema nijednog Hrvata u ono po ključu, ono u okružnom, ni tužilaštvu, ni sudu, ni nigdje, i mene Pero mene predloži za zamjenika okružnog tužioca, tada je okružni tužilac bio Ekatina Miroslav, onda je on čim sam se ja javio, istovremeno je to išlo prijedlog u Sarajevu, i ja sam tada imenovan za zamjenika okružnog tužioca, ali to je republička skupština. U međuvremenu dok sam ja radio kao sudija, kao sudac u Banja Luci sam upoznao ovoga Banjca Petra, on je porijeklom iz, ovaj, nije to Crna Rijeka, ova što se ulijeva u Sanu višev Ključa, Sanica, nije Sanica, ona dolina, dole, između brda, zaboravio sam, kako se, to vi morate znati, višev Ključa ulijeva se to je sad Republika Srpska. Ribnik. Ribnik. Njegov brat je bio ušni specijalista, uho, grlo, nos, on je radio već u bolnicu. I on je Pero, Banjac, taj, radio kao zamjenik općinskog tužioca, a u

međuvremenu je zamijenjen i taj općinski tužilac, pa postao Janić Vitomir, kojeg ja nisam znao do tada, Peru Banjca sam znao jer je Pero igrao fudbala i tako dalje. Onda tu je za zamjenika općinskog tužioca u vrijeme ovog Janića Vitomira, došao, valjda po ključu, Omertić Mirsad, on je Banjalučanin, familija mu je iz Banja Luke, Musliman je. Na jednom suđenju, čuo sam ja to prije, za mene lansirali priču, to je bilo u običaju, da sam ja politički nepodoban, da sam ja proustaški, je li, tip i tako dalje, a sve to onako među nama, znaš.

Zoran: Ma ja, tako krene.

Branimir: Tako krene, znaš, tako. Ja na to nisam gled'o, naviko sam se od djetinjstva lažnih priča i tako dalje. Sve do jednog momenta, dok jedno suđenje, ja otvorio suđenje, rasprave po zakonu, znaš, trebalo je vijeće, za djela preko godinu dana zatvora, to je obavezno bilo suditi u vijeću, i pored suca glavnoga, povratnici se biraju, a povratnici, hvala bogu, to su samo mogli biti ovi prvoborci, znaš, i uvijek su bili prvoborci, nekad je bila i žena, poneka je isto prvoborac. I u tom slučaju, ne mogu se sjetiti koji je to slučaj bio, uglavnom, vijeće se sastalo, ja i trojica ovih povratnika, prvoborci, partizani, i tako dalje, komunisti, normalno. I dolazi kao zamjenik tužioca taj Omerkić Mirsad, on je kao najmlađi bio, i on iz čista mira, još nema advokata, nema ni osuđenih, oni svi čekaju da kažem kad će krenuti, treba prvo zapisnik, ovo ono, i tako dalje (nerazumljivo – 52:53). (nejasno – 53:03). Šta njemu bi, a čuo sam ja to da prvo priča Banjac to, a kasnije valjda kasnije i ovi drugi, ovi drugi su to izbjegavali, valjda nisu širili, da sam ja završio popovsku gimnaziju, da sam ja završio teološki fakultet, ovaj vjerski fakultet, da sam ja već ono, a zadnji momenat sam ja eto kao napustio to i prekvalifikov'o, a normalno prvo moje zaposlenje, to barem kad sam se zapošljavao u općini, a i prije su oni imali moju dokumentaciju sve, sve od prvog razreda gimnazije do zadnjeg, državna, realna gimnazija Visoko, potpisi, sve, svaka godina, sve potpisi, ona svjedočanstva potpisana (nejasno). Srbi, Muslimani, sve, ne znam koji Hrvat, ali uglavnom Srbi i Muslimani su bili profesori, bio je jedan jedini što je bio Hrvat kao katolik, profesor muzičkog Sošo jedan, bio smiješan uvijek (nerazumljivo – 54:42). I u glavnom sa svim svjedočanstvima, moraš predati (nejasno – 54:59).

Zoran: Uglavnom priča ne stoji, znaju oni?

Branimir: Kad sam dobio stipendiju, kad sam počeo raditi, sve to, kandidat za suca sve, još detaljnije, ispituje (nerazumljivo). Ne samo ja cijelu moju familiju ispituju. I sve to stoji,

jebiga. I sad pričaju šta sam ja završio.

Zoran: Šta kaže taj Omerčić?

Branimir: Omerkić

Zoran: Omerkić.

Branimir: Da sam ja, i on, da sam istrčava pred porotom, pred ovim prvoborcima. Kaže Aniću kako si ti ono završio teološki fakultet, znaš, šta ono bi, odjednom, znaš nešto... Šta kakav teološki fakultet? Pa kažu da si završio teološki fakultet, a da si sudija, sudiš? Je li?! Dobro. Javno pred svima, pred ovim porotnicima, sreća pa nije bilo publike, ono znaš. Bila jedna Rosa, ova, zapisničarka, korektna bila, fina, ona je inače dijete, valjda, palih boraca i tako dalje, ona je tu negdje iz Dubice, negdje iz Kozare. Rek'o Roso izvuci zapisnik onaj službeni, ima forma ona znaš, sudija ovo ono, prisutni, ubaci dva lista nova, piši, dana toga i toga u prisustvu sudskog vijeća Anić Branimir i sudija porotnika tog, tog, pristupa zamjenik općinskog tužioca Omerčić Mirsad i predsjedniku vijeća izjavljuje kako je on završio teološki fakultet i bogoslovnu školu i kako je on dospio na to mjesto, dole rek'o potpis nas sviju koji smo pristuni i tvoj, datum i odmah dostaviti kopiju jednu SUPU, jednu tužilaštvu okružnom. Odjednom se čovjek skameni, a velik bio, pade na koljena pred stolom našim i govori Brane nemoj molim te, Brane ja ovo, Brane ja sam gotov, ja ono. Šta si gotov, ništa ja ne kažem da si gotovo, ja samo konstatujem ono što si izjavio, izjavio si u sudnici pred članovima sudskog vijeća, službeno postoje članovi sudskog vijeća. Nemoj Brane, ja sam gotov, ja budala pređem preko toga, ostavim papir. E ubrzo iza toga, ovaj Bajić kako je prošao, zove mene da ima kandidat, rek'o ja sam te predložio. Organizator toga je bio (nejasno ime – 58:50), taj novopečeni općinski sudac, pravnik i sve to, a uz to rečeno i on se predstavljao kao borac, a svi znamo da nije bio borac. Al' kaže on je pratio neke krave, isporučivo neke krave (smijeh)... (nerazumljivo – 59:16). I Ja gore dolazim Ekart Miroslav je bio tada okružni tužilac, ne znam kojim slučajem, znaš, kako je on bio glavni, kada smo se upoznawali, ne mogu se sjetiti sada detalja, uglavnom njemu dolazi njegov zamjenik koji je bio prije Ekarta, prije Ekarta, bio je Milić onaj, okružni tužilac, Vjekoslav Milić, bio je i predsjednik suda, prije toga, u mandatu, prije ovog Ekarta, i njemu dolazi ovaj... Husedžinović, Faruk, nije Faruk, zaboravio sam. On dolazi i referiše Anić ne može biti zamjenik tužioca, o njemu to, ima repova, da sam janepodoban, politički nepodoban, da ti nastavljam ovu priču. Završio

popovsku školu. Koju? U Visokom kaže. A onda njemu Ekart, kaže ne znam, ja znam da sam ja završio tu školu. A fakat jeste (smijeh). Ekart Misloslav završio gimnaziju kod franjevacah, ali onu civilni sektor, a tu gimnaziju završili i Srbi i Muslimani. Svi begovi, svi viđeniji Muslimani su školovali sinove u toj franjevačkoj gimnaziji, ali za civile. I sad svi oni koji su bili, svi su svoje sinove tu školovali, među tim sinovima je bilo narodnih heroja, završe gimnaziju, otišao u partizane, kasnije proglašen herojem i tako dalje. I kaže, evo i ja sam završio, pa evo, kaže, i tako ga poklopio.

Zoran: Završi se tu priča, je li, oko toga.

Branimir: I to više se tako...

Zoran: A ovo oko kadra, mislim, kada ste proglašeni, ovaj?

Branimir: Proglašen kadrom, šta god to značilo, završena priča. To je službeno gotovo, ali je došla ova indirektno priča.

Zoran: Dobro, Dobro. Kako se onda to sve zakuvava, mislim, oko toga?

Branimir: Oko toga, to je tada prekinuto vezano za mene. E to, kad sam došao, kao zamjenik tužioca, onda mi je mjesec dana, mjesec i po, ovaj Ekart odlazi u penziju, njegova zamjena je Gnjačić Vitomir koji je organizovao ovu propagandu protiv mene dole da me skinu. On dolazi za okružnog tužioca. Sa okružnim zamjenikom on vuče sa sobom Omerčić Mirsada, vuče Banjac Petra koji je isto to pričao vama, znaš, za mene. Njih dvojicu sa sobom.

Zoran: Znači čitava plejada.

Branimir: Ekipe ta dolaze, on vuče sa sobom, i oni postaju moje kolege, je li, ne znam koliko mjeseci, uglavnom dolaze i oni za zamjenike okružnog tužioca.

Zoran: Dobro.

Branimir: I dok, eto, sve fini korektni, iza toga dolazi Vujić Ivana, kasnije ona bila predsjednica komiteta, i tako dalje, kao po ključu i to. E u međuvremenu, tako, nije bilo

preda mnom više problema, šta su oni mislili, normalno, ili šta su između sebe nastavili, vjerovatno istu priču. Ja sam, mislim, iluzorno mi je da se ti suprostavljaš i da nešto sad ganjaš, i to, znaš. Kad neka laž, laž će se odma prihvatiti, a da bi ti tu laž otkrio, odnosno demantirao, poništio, hiljadu više ti puta i vremena i energije treba, da bi ti to pravio, znaš. To je uzalud, drugim riječima, samo dignut ruke, jedino direktno tebi, kad dođeš u sukob sa tom vijesti. I tako ja sam to prešao, prešao preko toga, nisam uopće govorio i pričao, do sedamdeset i četvrte godine, kad je prelomna utakmica bila, ta Jugoslavija, Jugoslavija – Španjolska, ona, to je čuvena utakmica bila, vi ste tada možda niste ni rodilia, u Frankfurtu, Jugoslavija – Španjolska, isti broj bodova i trebalo je odlučiti koja od tih reprezentacija ide u finale, odnosno dalje takmičenje, to je bila nacionalna utakmica, maltene, svi se digli cijela Jugoslavije, sjećam se, u Frankfurt se ide, tu se razigrava, neutralan teren, i organizuju se normalno putovanja, u Banja Luci je to organizovala ona putnička agencija Atlas, dobro se sjećam, Atlas, da. I ja se prijavim na tu utakmicu da idem, ne znam kol'ko je to koštalo, uglavnom, prijavim se i odem ja na utakmicu. I pričam kad sam se vratio, pričam, eh, da pričam, bilo je baš u hodniku, gdje su naše kancelarije tužilaštva i to, i tu se primimo, Kapetanović Ahmet, on je isto dovučen, znaš, sa Gnjatićem za zamjenikom, ova Ivana, Vujić Ivana i Banjac ovaj i Omerkić taj Mirsad, to je ta nova ekipa zamjenika i to, znaš, bila je još jedna Duška, Dušanka, kako se zvala, ne mogu se sjetiti, ona je rođena tamo u Hrvatskoj u Međumurju, rođenjem, i završila je, znam je sa fakulteta u Zagrebu, znaš nju, znamo se mislim. I tad sretnemo tu kao zamjenicu tužioca. Dušanka je bila došla u Banja Luku, jer se udala za, e jebemu i to sam zaboravio prezime, on je iz ovoga, sada, prema Prijedoru, gdje je Omarska, iz Omarske da, sad je on neki funkcioner isto u Banja Luci. I to je ta ekipa, i ovi četvorica, taj Kapetonović, i ovaj Omerkić, Banjac i još je neko bio, da ja njima pričam kako je bilo na utakmici. Ja njima pričam, tako, došli organizovano autobusima, u Zagrebu avionom, do Frankfurta, sišli tamo to je povorka bila iz Jugoslavije, to je, onda su Nijemci, dozvolili, blokirali glavne ulice, dozvolili navijačima i ovim Jugoslovenskim i Španjolskim, kolone su to išle, sve uredno i to, nije bilo provokacija i to. I ja to kao pričam, a iz čista mira ovaj Banjac kaže „a jesi sreo ustaše i to“, znaš, rek'o, bogami, vidjeli smo s strane neke koji nisu ni tamo ni vamo, a po svoj prilici vjerovatno su pripadnici, neke emigrantske, odnosno, te ustaške organizacije, ali nisu imali obilježje nikakvih, znaš, vjerovatno Nijemci ne bi to dozvolili nikako. I onda...

Zoran: Protestvovali, je li, ili kao nešto?

Branimir: On to pita, mislim provokacija. Vidio sam to, provokacija. Ali dalje, pa kaže, jesi sa njim izgrlio, izljubio, doslovice, jesi se sa njima izgrlio, izljubio. E to me je šokiralo, ja pogledam, ništa on se ono cinično, znaš, smije, znaš. Još se ponavlja, jesi se izgrlio sa njima, ma rek'o, marš u pičku materinu, majku ti jebem, reko, marš odavde. I ja, ovi dvojica odmah, kao nisu čuli, okupe se, ovi Muslimani, ostanem, ali ja odem u svoju kancelariju, a on je do mene odma im'o svoju sobu. Svi smo mi imali svaki svoju sobu u kancelariji, on se povuče i tako dalje, i normalno to se odmah pročuje, sad čijom zaslugom, boga pitaj. Uglavnom cijeli (nejasno – 01:10:05) mi smo bili na najgornjem katu, to je odmah iznad SUP-a, dole je bio onaj sud za radnička, za radničke sporove, jebi mu mater, već sam zaboravio, a dole je bio redovni okružni sud, i normalno i cijela (smijeh) zgrada izbruji o tom. Ja ništa, šutim, pravim se, ne priča mi se, a razglasi se, to se vjerovatno i uveća, i svako na svoju stranu to sad prepričava i tako dalje, a pošten sam ja, kažem ti, od djetinjstva mene prati, im'o sam mačehu, to sam savladao sa mačehom, lažne konstrukcije, i ove, jednostavno laži, koju ti, nema šanse da ti to sapereš i pred vlastitim ocem, ma jok, ti si crni bog, jebiga, tako da sam ja to davno u sebi prelomio. Uopšte se ne vrijedi upuštati u demantij nekakav, i sebe opravdavati i fatat ljude po ulici, ma nije to tako, pa ja ovo, isp'o bi ti budala, znaš, proglasili bi da si blentav. Svi bi se pravili da nisu čuli, to je stara stvar. I tako da sam ja to jednostavno tako prešao preko toga, i dalje se mi ne pozdravljamo, znaš, ne razgovaramo, i dalje to bruji, sad sam ja i državni neprijatelj post'o, i tako, i normalno svi Srbi (nejasno), svi kolege ispred zgrade, ne, jedino Crnogorci, svaka čast, par Crnogoraca, gdje si Ančo, kako si, sa njima se normalno razgovara, svi drugi, znaš, ja sam ko kuga.

Zoran: Da, da, i šta se događa dalje?

Branimir: I dalje tako se to odvija, znaš, i jednom ja isto tako, valjda se sad, valjda su i oni sad dobili, nemojte, malo se civilizujte, je li, ne treba ništa drugo, samo budite građani, i ja prolazim tako hodnikom, i ovaj Banjac ispred svojih vrata stoji, u međuvremenu ja se oženio, ova Dušanka me upoznala sa Cicom, navalila, ajde ima fina Cura, i ajde, ja pristanem upoznam se i tako, i ona bila sama cura, ta Dušanka je kriva, jebemu (smijeh).

Zoran: Predvama (smijeh).

Branimir: I rodi mi se Marko, iza njeg Vesna, znaš, i tako dalje. Prošle su već godine. I Ja prolazim hodnikom pored njega on stoji, ja više ne ulazim u to, ne interesuje me, uopšte me

ne interesuje, on odjednom iz čista mira, godinama se ne pozdravljamo, i znam da on o meni nastavlja propagandu, to je mašinerija, to je sve organizovano. On meni, a kaže rodila mu se kći, a nije nadio ime Tereza, nego Vesna, kakav, je kakav sam ja Hrvat, ustaša, nisam dao ime za čudo živo, iz nekih razloga ime dijeteu Tereza, nego Vesna, kao neutralno, da se valjda ne vidi ko sam šta, i kad je to rekao, ja sam nažalost, okrenuo se i rek'o, marš u tri pičke materine, neće se ovo više prešutiti, i mi opet, normalno, tajac i sve to, a sada se više Gnjatić Viktor nije mogao, ono, praviti da jedini ne čuje, da jedini u zgradi ne zna, i tako dalje. U međuvremenu ja sam, kad sam se oženio, podnio zahtjev za stan, ja sam se oženio, ali sam bio podstanar, jer sam zbog maćehe izišao iz kuće, de fakto me istjerala maćeha iz kuće, stari je umro u međuvremenu, i ja oženio se, red je valjda da tržaim stan, a ova je imala stan, i rek'o, a dobio sam drugo je dijete, a tražim stan, i fakat, pošto sam bio republički funkcioner, je li, svi mi, jedini ja nisam imao stana od svih tih u Republici, svi su drugi valjda imali kuću, stanove i tako dalje, ovi donesu meni odluku, da se sredstava, zapravo, da mi se kupi trosoban stan, a ja sam nudio ovaj stan koji je imala Cica, u zamjenu za trosobni zbog djece. I ovi odmah mene na listu i izdvoje pare, godišnje se to programira i tako dalje, izdvoje on pare za trosobni stan za mene, doslovice, s tim da ja ovaj stan vraćam njima, odnosno, za raspolaganje, ona je od svoje organizacije dobila saglasnost da može to. I ja to, znao sam to da sam ja kao u programu za stan, međutim ništa, nema realizacije i to, i svake godine smo mi imali sastanak tužioca republički, pojedinih ovlasti, znaš, ove okružne, i na jednoj uvijek bio prisutan zamjenik republičkog tužioca, i sjećam se jedna žena bila prije toga, i onda druge godine isto je ona došla i pita mene „Aniću, zar vi niste preselili u novi stan“, koji rek'o novi stan? „Pa mi smo prije godinu dana označili sredstva vama za kupovinu trosobnog stana“. Pa ništa ja pojma nemam. A ovaj je ta sredstva i tu odluku drž'o u ladicu godinu dana, ništa nema ni kupovine, ni zgrade su pri završetku, useljavaju se nema ništa ni riječi. I tako ti je to došlo, u međuvremenu, sukoba i šta je dalje bilo, to me natjera da ja sjednem i napišem informaciju. I krenem sve to, i tako dalje, informaciju napišem i pošaljem, ovaj.

Zoran: Šta je bio sadržaj?

Branimir: Sadržaj je bio to da u Banja Luci se sprema, organizuje, u međuvremenu, ovaj, dobro, to sad kasnije, u međuvremenu sam upoznao cijeli niz ti agenata, sa nekima sam se i sprijateljio i od njih sam saznavao, znaš, detalje neke i to, u razgovoru. I ja napišem da Srbi u Bosni spremaju rat, rat za istrebljenje Muslimana i Hrvata, u toj Socijalističkoj Jugoslaviji, ja tu informaciju, ono, to mi je prekipilo. Nisam ovaj detalj ispričao, konačno sam morao

reagovat Gnjatiću u polju tog stana, i to je nevažno. Pozove on mene u kancelariju, hitan, stručni sastanak, u pojedinim predmetima u raspravama, treba li goniti nekoga ili ne treba i za šta, i tako dalje, znaš, (nejasno - 01:20:25). I ovaj pozove mene Gnjatić na taj hitni sastanak, ja dođem tamo, gdje je bio sastanak u njegovoj sali, velika dvorana, velika kancelarija, za velikim stolom i sve. Ja doš'o, samo ja i Banjac, ovaj, Banjac sjedi već, Pero Banjac, sjedi, i kaže sjedite drug, i zove i Banjca, ja sjeo, odmah sam skužio, šta je, pozvat će njega da se izvine, nešto, znaš, i eto čuo sam da nešto između vas i Banjca nešto nije u redu, tamo vamo, nešto, to, da nije u redu, on je mene provocirao, ja kažem to, ali ja na to nisam obraćao pažnju, ovo najnovije se desilo to, tad i to. Pa znate, nije to, on počeo politički nešto da mene smiruje. Kad odjednom Banjac, skoči Banjac, šta ti hoćeš, skoči sa stolice, ja sam prije toga rek'o, ja sam mogao krivičnu prijavu podnijet protiv njega i to, a on skoči, šta ti hoćeš, skoči sa stolice prema meni, valjda da me udari, skočim i ja, on je bio i malo fizički možda i jači od mene, skočim i ja, udarit će me, već zamahno podig'o ruku, kad odjednom kako je on nišanio prema meni, odjednom vidim ne gleda, ukoči se, ne gleda više u mene, mimo mene, vidim pogled, u momentu prekinu, ovaj, da, on je kreno sa rečenicom šta vi hoćete, on je kreno sa rečenicom „šta vi hoćete, mi ćemo vas protjerati iz Banja Luke“, pogleda i on on se zakoči, ja pogleda, a Gnjatić iza mojih leđa stao i ovako drži prst na ustima, i ovaj Banjac odmah prekinu. Ko ste vi koji ćete nas protjerati iz Banja Luke, govori ko ste? Muk gotovo, mi ćemo vas sve protjerati iz Banja Luke, to su njegove riječi.

Zoran: Banjac?

Branimir: Da, Banjac, Petar Banjac, direktno meni u oči, u prisustvu okružnog javnog tužioca u njegovoj kancelariji. Sve službeno, službene prostorije, mi službenici, šef okružnog tužioca, po službenoj dužnosti mor'o je pokrenuti nešto, barem istragu ili barem saslušati, pismeno ili tako. Vidim ja nema ništa od tog, to je bio prelom, i napišem. (nejasno – 01:24:45) I ja na poštu, iza mene, odmah preporučeno šalje, u Republiku, naslovio, iza mene u poštu, ja se okrenem, ona dvojicu, deru poštanskog službenika, uzimaju je i nose.

Dražen: Ti šalješ u Sarajevo ili Beograd.

Branimir: Ne, ne, u Banja Luci sam.

Zoran: A šalje se u Sarajevo, je li?

Branimir: Ja sam naslovio za Sarajevo, nema više šta u Banja Luci, okružni tužilac je alfa i omega, službeno za pokretanje istrage, a taj je i njegovog zamjenika, ja član tog tužilaštva, a ovaj šef, nemam ja njemu šta pisati, kad je u njegovoj kancelariji to desilo, maske sve pale, nema više maski, gotovo, a hvala bogu, znaju još tri suda u istoj zgradi.

Zoran: Jeste vi dodatno radili, neku vrstu, još istraživanja pozadine tih ljudi, kako ide to sve?

Branimir: Ne, ne, samo to, to je bio osnov, mislim, a normalno, saznanje o privatnim, jer sam niz godina u kontaktima, sticajem okolnostima, kažem, sa prvoborcima, partizanima, komunistima, partijski na funkcijama, u penziji, ovo ono, borci i sve to. Da vam ne govorim sad izvore i sve to, i tako dalje. I normalno tu su i niz saznanja meni sličnih, od Hrvata, Muslimana, svako ko nije uspio, gdje su bili Muslimani u većini, oni su svoje zaštitili, Hrvata je nažalost malo i brojčano, a naročito na funkcijama, Hrvati su bili maltene nula, znaš.

Zoran: Čak i u Banja Luci iako je bilo?

Branimir: U Banja Luci, čak gdje je bilo Hrvata brojčano u sastavu grada, i tako dalje, oni su marginalizirani.

Zoran: Mislim tu dosta i priča, nekako je bilo među vama, međusobno?

Branimir: Meni su priče saznanje, u kontaktu sa ljudima.

Zoran: Je li tu bio neki plan, politički, organizaciono, vako?

Branimir: Očito je, svi su znali, svi šute, Srbi su svi znali i svi su šutili, i to baš vodstvo i tako dalje. I ja tako napišem to što sam znao, nisam ja sad ušao u babske priče (nejasno). Uključiji i prvo saznanje (nejasno) gdje kaže Banja Luka će biti dio autonomne pokrajine zapadne Srbije, svakom pametnom bi bilo jasno, ako ćeš ti zapadnu pokrajinu zapadna Srbija, šta ćeš ti uraditi sa Muslimanima i Hrvatima, normalno, ako se ne slože, očistit će se, nema tu, tu nema, čišćenje ide puškom i nožem, jebiga, nema tu više priča, a normalno da se neće složiti, bar Hrvate možda prelomiš, jer su manje-više desetkovani, neorganizovani, a Muslimani se sigurno neće složiti, i šta je to, ako se oni neće složiti sa autonomnom pokrajinom, znači rat

je, sukob, oružani sukob, ako nećeš dobrovoljno pristati na to. I to, tako ja krenem sa tom pisanom informacijom, više nema priče i to, i ništa od toga, onda ja, drugu informaciju, da, iskreno rečeno, prije nego što sam to napisao, odnosno, prije nego što sam kren'o, ja sam u već isto u lovu. Rek'o sam ti već koliko sam upozn'o i borce i prvoborce, i generale i tadašnje armije, i partizanske armije, kroz taj lov i ta druženja. Pošto ja nisam, kako da kažem, k'o u mene stari, bili smo široki, znaš, mi smo familijarno tako, otvoreni za sve, nismo nikad imali nacionalnih i vjerskih predrasuda, jer ja od djetinjstva, ja se sjećam moj otac je bio bolji sa svojim kumom, kumovi su bili, Ostoja Dabić, Srbin, Ostoja Dabić, je radio kao željezničar, otac Momo je bio četnik. Ostoja Dabić Srbin, nijednog dana nije bio bez posla, niko mu ni riječi za vrijeme te ustaške željeznice, hvala bogu, milicija je bila ustaška, je li, NDH, nijednog dana on nije bio otpušten, ništa mu niko nije rekao, a ne samo Ostoji Dabiću, i što je bio kum sa nama, i što smo bili kumovi, svi ovi Božići, uskrsi, pravoslavni i katolički, nikad nisu mogli proći bez Ostoje, i mi sa Ostojom.

Zoran: Da, Da.

Branimir: I ko malog me uvijek vuko na to, sjećam se njih, ko dan danas, ko dijete. Drugi Srbin Đukić Jovo, isto željezničar, nijednog dana, nijedne minute nije bio bez posla, za vrijeme ustaške NDH, tad su ustaše bile, nijednog dana, cijelo vrijeme je bio službenik na željeznici gdje su svakog dana transporti vojni, bilo, ustaša, bilo domobrana, najviše Nijemaca i Talijana, prolazili, Sarajevo, gore Brčko ne znam, Šamac, pardon, dokle je iš'o, taj, uskotračna željeznica. Nijednog dana nije bio bez posla Vlasisavljević Jovo, također, Srbin na željeznici, isto, na željezničkoj stanici gdje je bio moj stari, nijednog dana, svi ti Srbi su dočekali cijeli drugi svjetski rat, i taj veliki pokolj Srba, neditnuti, ne samo oni, nego i članovi... kod Ostoje Dabića, jedan najstariji sin je bio komadant partizanskog odreda, cijelo vrijeme rata, ništa, ni Ostoji, ni Jovi Đukiću, ni onome Vlasisavljeviću, ni dlaka nije, nisu ni pos'o izgubili, nijednog dana, a kamoli ono iseljavanje, logori i to. Da ne pričam, tako da, sa te strane, znaš.

Zoran: Da, da, nema problema, takvog nekog, pozadine priče ili nešto, da, da.

Branimir: A ovdje sam tako to doživio...

Zoran: Šikaniranje.

Branimir: To je mene, znaš, ponudalo, iskreno rečeno, pravo da ti kažem, među Hrvatima nema koji bi preko toga preš'o, taj bi ili pobjeg'o ili bi se suprostavio, potuk'o ili završio u zatvoru. Ja nisam ništa uradio, nisam se tuk'o.

Zoran: A recite mi, ovaj, u drugim društvenim strukturama, kako su se po vama stvari odvijale?

Branimir: E drugim društvenim strukturama ti primetiš, ti si uvijek, kako da kažem, druga klasa. Ne uživaš jednak tretman, bilo u priči, bilo u stručnosti, bilo u kadroviranju, bilo čemu, ti si uvijek. Naročito ovaj kraj u Banja Luci, Ivanjska, pa ono, to se smatralo, to sam bezbroj puta čuo, jer sam i sa Srbima tim, normalno, bio u lovačkoj, istoj, organizaciji, je li, tamo je pola tog lovačkog društva od Ivanjske pa prema, to su sve bili Srbi (nejasno – 01:34:29). I svi smo bili zajedno, sve sam ja upoznao njih, sve jedne i druge. Tako da sam sve znao, i onda ti stekneš razmišljanje, znaš, najviše se ova obična raja, ovi seljaci, recimo ti Srbi gore, i Hrvati iz Šimića, Ivanjska, i to, to se uz čašicu, svi smo, ovaj, mi lovci smo nastojali da sve bude fino, čisto bez tih provokacija, i to. Međutim prve provokacije ovo što ti kažeš iz vana, neovisno od mene, i to, su se javili pritužbe, jer je krenuo komandir milicije u Ivanjskoj, bio jedan moj prijatelj, a Srbin normalno nije mog'o biti Hrvat ni jedan, bio je samo jedan Hrvat komandir milicije u Banja Luci, gore u Vojića Hanu, Ivica, onaj, Dizdar Ivica, on je bio, jedini on. Inače u policiji, nije mogao doći niko. A vamo je u Ivanjskoj bio komandir, između ostalog, bilo je dosta, bio je Karalić, zapravo, zadnji koji je kren'o, ovako malo otvorenije, Karalić, Karadžić, oni su tamo.

Zoran: Odma tu su blizu, oni su blizu, znam, znam, gdje su Karalići, jeste, jeste, oni se naslanjaju na Ivanjsku, bukvalno.

Branimir: Da, Da, ovaj dio, baš iz tog dijela, bio je ovaj poznati prvoborac, on je bio isto fin čovjek.

Zoran: Da, da, jeste, jeste, ima tamo bista njegova.

Branimir: On je bio stvarno poštenjačina, pravi čovjek, nema šta. Ali ovaj mlada generacija, nadobudan, je li, i tako dalje, drugačije odgojen, a sad ko ga je odgojio, kako, vjerovatno

sredina. On kad je postavljen, bio je prije ovaj Milovan, moj prijatelj, nije bio domaći on je sa Romanije, rodom, Milovan. I on je kad je on, otiš'o, da otiš'o je u penziju, doš'o je taj Karalić, Jovan mislim da se zvao, i sad, da, znam da je iz Karalića, je li Ljuban, ili (nejasno – 01:37:07)... On je bio prvoborac Karalić Jovan, ne, ne Karalić, Grujić, Grujić njegov sin je onaj poznati general što je spalio Kupres.

Zoran: Grujić taj, je li?

Branimir: Njegov sin, mlađi onaj, ganj'o ga jedan domaći, baš, ovaj, bio je šef poslovnice tamo u istoj zgradi, uz tog Grujića (nerazumljivo ime), sagradio kuću, uz poslovnicu, ovi poljoprivredne zadruge, ko je bio šef one poslovnice, vidiš zaboravio sam, i on se družio, više puta mu je Ljubanov sin preko tavana, pošto zgrada, on provaljuje tavan znaš, gore, sa tavana vamo s prodavnice se spušta se dole, kao rok, znaš, prijavljuje i ganjaj, a Grujić se pojavi, prvoborac, znaš (nerazumljivo – 01:38:38). Grujić je bio četnički komadant do četere's treće.

Zoran: Prelivoda.

Branimir: Prelio i post'o partizan, bio je i ranjen u partizanima, ovdje i ranu imao, znaš, i tako dalje. Ali ono lovci su, svi smo mi jednaki, ono, i raja, pa i on zna pričati i to. Njegov sin par puta, ali kasnije njegov sin ispliva u generale, popravio se školu i tako dalje.

Zoran: Popravio se na Kupresu (smijeh).

Branimir: I postao general i član lovačkog društva, pred sami rat, pred sami rat.

Zoran: Šta je bio incident taj, sa ovim Karalićem u Ivanjskoj?

Branimir: Aha, Karalić kad se dočep'o te funkcije zapovjednika te milicije u Ivanjskoj, kren'o on javno posred dana oružje oduzimati Šimićanima.

Zoran: Pred sami rat, je li?

Branimir: Pa jebemu mater, nije to ni blizu rata, sve partija na vlasti, sva je partija na vlasti, (nerazumljivo – 01:39:57). Sve je bilo, ono normalno, komunisti partija, znaš, nikakvih

izbora, nikakvih stranaka, ništa. I on oduzima oružje, pokupi to Šimićanima, pa onda pokupi to u (nejasno ime), ali sve Hrvatima, tamo Muslimana nije bilo, miješano Srbi i Hrvati, nije bilo Muslimana, samo jedan Musliman bio član našeg lovačkog društva (nerazumljivo – 01:40:39), koji je slučajno up'o, mene upozn'o, hoće on lovac, hoće i tako ga mi učlanimo, jedini Musliman (smijeh), kasnije je bio još jedan, DB-ovac, ali on je druga fela, a oženio kćerku jednog partizana, znaš, i tako dalje. Uglavnom Karalić krene u jedno selo Hrvata, oduzima sva oružja, lovaca, ne bi se ja pobunio, mislim, ne bi se ovi meni obratili, svi meni došli, ja predstavljao zaštitu vlasti, jedini ja Hrvat, sudija, jedini ja Hrvat u okružnom tužilaštvu, nema drugi, i oni meni znaš, ajde, ajde, ja pređem preko toga, službeno on to radi, mora. Onda Šimići jedno selo, pa drugo selo Šimići, onda na kraju prelilo čašu, kad on našem logočuvaru, koji smo mi plaćali u radnom odnosu sa nama bio, im'o pušku našu lovačkog društva, morao imat', naoružan. Radman Miloš, svi ga poznavali, on je iz tih Šimića, i to onih prvi. Kako se onaj dio Šimića zove. Oni su gravitirali gore.

Zoran: Znam, iza onog sela, iz onog centra. (Nerazumljivo – 01:42:30)

Branimir: (nerazumljivo, više glasova u isto vrijeme govori – 01:42:32)

Branimir: Njegova vikendica i zemlja, recimo, graničirala sa ovim Srbima, koji su u gornjoj zoni (nejasno).

Zoran: Pa su to Kukići, oni neki zaseok, pa vamo ima, znam, znam.

Branimir: Gore su bili pašnjaci...

Zoran: Znam, znam.

Branimir: I u uglavnom, tamo su Srbi, pošto je jedno društvo (nejasno – 01:43:15). I tu su svi okupljali u tom lovištu (nejasno ime), i svi iz, dole, ovog boga, iz, ovoga, iz Omarske, Bistrice, dole sva ta sela, svi gore su, skupimo se radi promjene sredine i to. I tako.

Zoran: I oduzme i tom Milošu isto to oružje?

Branimir: Oduzme oružje, tada je to prekipilo čašu, mislim, meni. Ja normalno, rek'o, pišite,

ispred, predsjednik mjesne zajednice bio onaj učitelj Radman, zapravo, njegov brat, od tog našeg Miloša, i sad je gore, on je i isto. Napravio on ispred mjesne zajednice spisak lovaca, kome je oduzeto bez ikakvog razloga, i on ostavi dole gdje je on došao... Mislim da je tada bio sekretar ovog SUP-a, kako se zvao, Zekić nije Zekić, pred sami rat, sekretar SUP-a, zaboravio sam. I dostave oni to njemu, naravno nema nikave reakcije, ovaj nastavlja dalje, bez ikakvog razloga, nema ništa, što je najgore, počeo upadat u kuće, prerušen, pretrese vršit, maltretirat ženu i djecu, počeo ih provocirat, vrijeđat, u po bijela dana dođe, upada, po noći upadne, pretres, oružje. A ovaj sa svojima, u glavu se znaju, i šta je jeste vi poslali, evo godinu dana niko ne reaguje iz SUP-a, išli u komitet, jesmo i u komitet niko ništa. Sigurno? Sigurno. Pokažu oni meni predstavku i sve, potpisanu i pečat, ispred mjesne zajednice, da je to ispred mjesne zajednice, nije to pojedinac, nego mjesna zajednica znaš, jedna druga. Ja telefonom nazovem, ovi, a ne znamo mi to, nije to, riješit će se, u međuvremenu, ova informacija, već bila poslana i tako dalje, i ja vidim niko ne reaguje, u međuvremenu dok sam ja pisao tu informaciju, im'o sam muke dok se to provijesti i to, oni su meni prijetili otvoreno, prvi sekretar komiteta Krstan Malešević, fin čovjek, za mene fin, jebiga. On je mene zvao, ja sam još uvijek bio u tužilaštvu, tada sam bio na bolovanju imao sam lom noge, dok sam bio u tužilaštvu, u nogometu. I ta informacija dođe, probije se dođe u BiH, dođe i u Banja Luku, je li. Krstan Malešević mene saslušava, znaš li ti Aniću, šta si ti ovo pisao, šta ti to čitaš preda mnom, ne znam ja, kako ne znaš, čitaš informaciju koju sam poslao, čitaš ti preda mnom. Dobro kaže, šta si ti mislio, pa to što sam napisao. Pa šta si napisao? Pa to što piše (smijeh) I tako se to.

Zoran: Dakle bilo je neko saslušanje povodom toga, je li?

Branimir: Posebna priča kako sam ja to uspio pronijet..

Zoran: I to me zanima.

Branimir: Dobro, to ću posebno. I uglavnom, to je puklo, sad ja post'o, petne's godina zatvora za tebe, sa familijom ne znamo šta ćemo. Dobro ja sam napisao i potpisao se, idem u zatvor, ali ovo što sam napis'o to je istina. Godinu dana to prijetnje, ići ćeš tamo vamo, dođe, smijenje tog Krstana Maleševića, dolazi Živko Grubo, ja ulazim, isto poziv u komitet i tako dalje. Ništa, ni zdravo, ni dobar dan (smijeh), šta ste vi ovo napisali, vama prijete? Znam, rečeno mi je, robija, sam sam to potpis'o i napis'o sam, pristajem na dugogodišnju robiju i sve

to (lupanje po stolu, ne jasno što govori – 01:49:18). Ako to krene, biće stotine hiljada mrtvih, ne samo Muslimana i Hrvata, biće i Srba. Ne, ne, neprijatelj sam ja, to se, ka'ki ja, maštam odnosno imam svoj svijet. I oni sa mnom šta će, ovaj se smiješi, ne znam koji, treći doš'o, treća je predsjednica komiteta postala Ivana Vujić, ona je bila, znaš. I opet, rasprava, broj jedan Anić, još uvijek neriješen, i šta će, bojali se me zatvoriti, koji je đavo. Neko se, očito se neko nešto boj'o, uglavnom me nisu zatvorili. I sada oni mene proglašavaju kadrom, sad kadrom, do sad nisam bio kadar, sad sam Banjalučki kadar, i mene kao kadar Banjalučki, evo moraš ići za člana poslovnog odbora zavoda za izgradnju, i tako moja karijera u tužilaštvu se završa. I ja u zavod za izgradnju, za pomoćnika, direktor za pravne poslove, naš četvorica smo bili, ja Ratko Desančić, ovaj, za tehnička pitanja bio Avgan Teo, nije, Avgan, nego, ovaj Teofik Ruždijić inženjer jedan poznat, predsjednik poslova odbora je bio Gambiroža Pero, Petar. On je bio, Srbi su uglavnom bili glavni na svim tim pozicijama. I tako ja proglašen za člana, ovaj, kadra. E sad u međuvremenu predsjednik općine postao ovaj, jebemu, eto zaboravio njegovo ime, vidiš, crn nako bio.

Zoran: Ovaj u ratu što je bio, Rade, je li?

Branimir: Uglavnom, on je bio to. Kao ovome, član poslovnog odbora imao sam zaduženje, te odjednom, znaš, treba nešto ovo organizovat, tamo, vamo, uvijek mene znaš, aj organizuj ovo, pa onda i onaj potres bio onaj, osamdeset prve. Tada je bio predsjednik još uvijek Gambiroža taj. I iza toga, u tom, svojstvu, tog pomoćnika, aj ti riješi ovo. Problem je bio navesti ženu generala Zorana Stojkovića, koji je zamijenio generala Uzelca, ne Uzelca, nego generala ovoga Uroša, jebemu majku, e, nije ni, zaboravio sam koji je general. Uglavnom direktiva iz vojnog, to je vojna oblast, dolazi general taj, Zoran Stojković i treba njegovu ženu zaposliti, i komitet odma zavodu, zavod je taj koji će popunjavati te kadrove koje ne treba pitati, treba samo formalno, opet ja kao pravnik, ja trebam te, inače sam mor'o organizovati te, mor'o sam sizove, pratiti to. Hitno treba naći dole, ja pristanem i sticajem okolnosti ja upoznam tog generala Zorana, e to je bilo, kratko je on tu bio, možda godinu dana, njegova žena vrlo kratko, kako on je kratko bio, i ona, nešto službeno. Ona je bila Hrvatica, znaš, a on je bio čisti Srbijanac, negdje iz centra Srbije, mislim da li, Šabac, tu negdje, rodnom, odrastao, ali je genral. Ali on dobije prekomandu za Sarajevo, ne znam koje, ali kratko je, uglavnom, upravo se poklopilo sa tim periodom, kad je ovaj počeo divljati sa tim oduzimanjem i pretresom tih oružja, i tom reakcijom, intervencijom, mojom u Banja Luci, niko ništa, to je ovo, nije to ništa, tamo vamo. Uglavnom ništa ovaj i dalje nastavio, ali nije samo to, on na sjednicama,

sad idem ganjat one ustaše gore po Kozari, molim te zatvori, treba zatvarati one ustaše, poziva na ubijanje, jebiga, na pljačku, e komandir milicije, ovi se šokirali, isprepadani, bili su meta, desetkovani, znaš. I ovaj niko u Banja Luci... ja u ovom svojstvu upoznam Zorana, i on prekomandovan u Sarajevu, ja na telefon ne možeš ga dobiti. I ja zapucam u Sarajevo, bio sam tada član nekog SIZ-a republičkog za visokog obrazovanje, jedan moj prijatelj je tada bio sekretar, tog SIZ-a, republičkog za visoko obrazovanje. I ja poziv za sjednicu sa materijalom, i to nakon sjednice ja iskoristim i odem Zoranu, taj njegov štab tamo, uputim, normalno, oni me zadrže, ko si? Samo vi recite Anić iz Banja Luke, trebam hitno generala, i to, polako da porazgovaramo da se vidimo. I on mene odmah primi, bio je stvarno velik čovjek. I ja njemu ispričam, to i to se dešava sa komandrom milicije, dig'o već sve tamo Hrvate, pijeljenje puške, svi imaju dozvole, sve legano, nije ilegalno oružje, sve legalno, lovačko društvo. Kažem mu istinu normalno. Ovaj Miloš Kukolo klečo preda mnom, daj Brano spasi me ja osta bez posla, bez puške. Ja njemu ispričam, moj me Zoran sasluša sve, pozdravim se, ja se vratim u Banja Luku, mislim da sam prenoćio, nisam mog'o odmah nazad, ja se sutradan vraćam, evo njih odmah, cijela delegacija meni u kanelariju. Joj kaže, hvala, šta hvala? Sve nam je, kaže, vraćeno. Ko nam je vratio. Kaže sve je doš'o, kaže, u sred dana, sve, sa torom oružja, obiš'o sve po Šimića i sve vratio.

Zoran: I to Karalić?

Branimir: Rek'o Miloše gdje je ono janje što si rek'o (smijeh), lopov jebote... Čovjeku nisam, samo što sam ispričao, a ovi godinu dana zavlache, i penzije... ja ću, i mislim pametnom čovjeku je jasno šta ide iza toga.

Zoran: Šta je iza toga.

(zvoni telefon, nerazumljivo više glasova – 01:59:01)

Branimir Anić – Transkripcija intervjua (drugi dio)

Razgovor vodili: Zoran Vučkovac, Dražen Crnomat i Danijela Majstorović

Branimir: U vrijeme NATO bombardiranja Beograda, general Zoran, u vrijeme bombardiranja Srbije, on je imenovan za generala, općine Beograd, to sam i u vijestima čuo, odnosno, pročit'o, bio je ovaj stvarno čovjek korektan.

Zoran: Ovaj, hoćemo se onda vratiti ovamo, znači, vi ste na toj poziciji, je li, u zavodu za izgradnju, je li tako?

Branimir: Ja sam kao, znaš, na toj poziciji sam upoznao Stojkovića, da primim tu njegovu ženu, da zaposlim i to, naredbu je tada dao predsjednik općine, jebemu, crn, onako zgodan bio, šarmantan, jebemu, njegovo sam ime zaboravio, prezime. Bio je onako vrlo kulturni i to, ne znam sad gdje on, da li živ, pojma nemam.

Zoran: A recimo, je li imate informaciju šta se događa u ostatku Jugoslavije u tom trenutku?

Branimir: U ostatku, ja sam se samo ograničio na Bosnu.

Zoran: Da, po čemu je Banja Luka, recimo, specifičnija od drugih, možda gradova?

Branimir: U Bosni ništa, sve je to isto, samo zavisi gdje je ko šta vladao, ko je bio dominantan.

Zoran: Znači, samo brojčano je, zapravo, to igralo veliku ulogu?

Dražen: Političku, je li?

Branimir: To je to, brojčanu, političku, i tako, opredjeljenost i to.

Zoran: A recimo to za autonomnu oblast, mislim, koja se donekle, negdje, ostvarila, je li tako, do kraja (smijeh).

Branimir: Ostvarila se. Veći dio se ostvario.

Zoran: Da, da. Ovaj. Mislim ono samo se drugačije zvala, je li, Republika Srpska Krajina, umjesto ovoga. Ali me zanima, ovaj, šta se tu moglo još od tih detalja, više političkih, ali i društvenih onih izvući iz recimo te informacija?

Branimir: Da nemaš kontakta sa, ovom, niskom rajom, da nemaš kontakta sa seljakom, jer ja sam masu seljaka Srba upoznao u Piskavici, u Omarskoj, svagdje, zapravo, svi su oni između sebe znali ko šta diše i šta misli, ako ti se spustiš na njihov nivo, ako spavaš kod njih, ako ideš na slave kod njih, ako ideš na, onda se oni i otvore, bio Srbin, bio Hrvati, bio ovi. Onda se otvore, onda znaš, onda dobiješ pravu sliku stanja, k'o i ovaj na vrhu, sve je glatko, sve je med i mlijeko, jer njemu položaj zavisi. Sve ovo što pričam, sve je to komunistička partija, bratstvo i jedinstvo, nema pomena, nema stranaka, nema ništa, ni Muslimanske, ni Hrvatske, ni Srpske, nema, sve je bratstvo i jedinstvo, kažem ti. Ali Zoran Stojković još uvijek general.

Zoran: A hoćete mi sad reći vezano za informaciju, ovaj, kako ste poslali, kako ste uspjeli progurati je, oko tih saslušanja, i to?

Branimir: E pa to, to sad posebno, kažem kako sam progurao, to sam u Banja Lučkoj pošti, vidim nikakve reakcije, ništa, normalno, čim sam ja to predao, prvi je znao Vito, jer samu rek'o, Vito Gnjatić akter, je li. Onda odmah automatski je znao ovaj Milan Mandić, načelnik DB-a, Banja Luke, odnosno oblasti, ne Banja Luke, nego Banjalučke oblasti. Uzev rečeno, preskočio sam, zaboravio sam, prije predaje informacije, napisao sam, ali nisam predao, upoznao sam, smatr'o sam svog prijatelja, opet ti lovci nesretni, preko njih se sve upoznaš, upoznaš generale i one čobane, jebiga, takvi su lovci, tako je to društvo, oni ne gledaju, čobani, onaj, goni stoke spava u štali sa stokom, ili onaj u vili, u lovu su svi braća, među lovcima je tako, šta da, nema tu više, tih nacionalnih, ima, režanja, ali nema otvorenih, ne smije biti. I tako sam upozn'o toga jednog isto lovca, prvoborca, ali on je Hrvat, dobri smo, isto se sprijateljili preko tog lova. On je isto prekomandovan u Banja Luku, on je bio pukovnik, tada, u rangpu pukovnika je bio, rođeni Dubrovčanin, sa sedamn'est godina je otiš'o u partizane, to u Dubrovniku imali su organizaciju, jer je Dubrovnik prođan, je li, kao i cijela Dalmacija Talijanima, od velikog Hrvata Ante Pavelića, koji je potpisao ove Hrvate, dole, ko ih jebe, znaš, To je veliki, u kojeg se sad ova hrvatska ustaška desnica uzda i ističe kao velikog Hrvata, ali ništa oni to ne znaju, prave se gluvi, ne znaju oni. Znaju oni, ne, ali on je za njih veliki Hrvat. Ko za Nijemce veliki Hitler, veliki Nijemac, Austrijanac (smijeh). I to još lud, ni ovaj nije daleko od njega ovaj Pavelić. I ovaj šta sam hito da kažem.

Zoran: Tog pukovnika iz Dubrovnika?

Branimir: On je se, kažem, on je bio prvoborac, kao, omladinac, sedamn'est godina, on je doguro do pukovnika, ovoga, JNA, on je bio inteligentan, nadprosječno inteligentan, obrazovan, im'o utemeljeno obrazovanje. I bio je vrlo inteligentan. Ženu je im'o Srbijanku, pravu Srbijanku, rođenu u Srbiji i to. I ja sam to njemu odnio da pročita, prije nego ću ja zvanično krenuti, i on je meni rek'o, u svojstvu toga što je tada bio, u komandi ondje, kasnije u onoj zgradi kod hotela Bosne. I kaže Aniću je li ovo istina? Rek'o znaš ti mene, znaš i mog oca, mog oca je upozn'o, sve ovo što sam pis'o je istina. Dobro, kaže, imaš moju saglasnost, podršku, ako je to istina. Ako nije, ja sam napis'o, dobrovoljno na robiju, rizikujem, napis'o sam odma, petn'est godina, i smrtnu kaznu, jer bilo je i likvidacija (nejasno - 08:42). Ovo što

ti kažeš sporedni signali, neko'lko slučajeva bilo je nejasne pogibije šefova DB-a, Državne bezbednosti, znaš, jednoga, pa drugoga, pa trećeg, znaš, ali suprotne nacionalnosti, znaš. I ti si predmeti sticajem okolnosti morali doći u tužilaštvo, znaš, tragalo, se i tako dalje. Baš je jedan bio uporan iz DB-a Banja Luke, i nekoliko puta me pitao, šta ja mislim o tom predmetu, gdje je strad'o, kao slučajno, u saobraćajnom udesu jedan šef Državne bezbjednosti, znaš. Sumnjivo mi je bilo. Pa rek'o, svi, ono, ja ne mogu ništa drugo govoriti nego što je u spisu. Našli stručnjaka, ovoga, onoga, pukla spona (nejasno – 09:49). Pa onda kasnije čujem od drugoga, kaže ista stvar, ali šef, šef DB-a Tuzle, tuzlanskog regiona, znaš, sve se izgrle izljube, oni imaju te sastanke godišnje, sve, i sastanka se vraća i pogine, u okolnosti nisu baš jasne, ali jebiga, nema, znaš. Ovom otkazala kočnica, onom iscurilo ovo, onaj drugi nešto klon'o, nema ljudi, ali šefova, znaš. Uzgled, to je krenulo i u Sarajevu, znaš, sve je partija, znaš, sve je to Jugoslavija, sve je to bratstvo i jedinstvo. Ali odjednom, inženjer, taj ne zna se kako je naglo otiš'o u bolnicu tražio pomoć, i umro ujutro, kako je umro, a ljekari, iznenada nešto. Pa onda iza toga umro ovaj Srbin, isto tako iznenada, doš'o pacijent, nema ga. I već su počele priče, to mi je ovaj prijatelj moj iz Sarajeva prič'o, sa kojim sam studirao, ovaj Šafran, on je bio, on je baš bio Jugoslaven, ništa, nikom nije pripadao (smijeh), mislim, prvo je bio antireligiozan, mislim, bilo kakva religija, ateista totalno, znaš i tako dalje. I bio je pravo, ono što se kaže Jugoslaven. I to su zapazili u Sarajevu, to mi je on prič'o, ne znam, a svi govore likvidiran, al' nemaš ti, jebiga, doktori, tamo vamo, izdahn'o čovjek, pogoršanje je bilo, znaš, bolest se iskomplikirala, i tako. I to se sve dešavalo u vrijeme, normalno, rast, normalno, sistema jugoslovenstva, bratstva i jedinstva. E tako je bilo, prvi slučaj je to što sam ja, jedan načelnik DB-a, nejasne okolnosti kako je nestao, zdrav, živ, pukla spona, onaj drugi je opet odletio pod kamion, skren'o kamion, ne zna se kako, nema svjedoka i to, znaš. I da bi ja kasnije, je li, detalje saznao, neki, znaš, koji su bili, konkretno jedan koji je bio šef tog DB-a Tuzle, kaže likvidirali su ga, međusobno su se likvidirali i to čisto po nacionalnoj osnovi. Sve brat, svi komunisti, sve zakleti, znaš. I tako je to. I ovaj meni Briješka Džeri, pravo ime i prezime mu je to, kasnije je nastojao da promjeni to ime i prezime.

Zoran: Kako se zvao?

Branimir: Brijeska Džeri, doslovice, Brijeska Džeri, to mu je, smatrao je da mu je smetalo u napredovanju to što je Brijeska, tražio je da promjeni prezime, jer smatrao je. Jer ovi drugi idu naprijed, on stoji, njegova generacija, on nikako, znaš, ne ide naprijed.

Zoran: Isto je državna bezbednost?

Branimir: Ne, ne, on je vojska, pukovnik, on je, kažem ti pukovnik.

Zoran: Aha, aha, to je ovaj pukovnik.

Branimir: Da, pukovnik, partizan. A njegovi svi, kasnije generacije, po školi, prispjeli i mlađi, svi idu iznad njega, odoše, on i dalje miruje (smijeh), i stagnira. Još ima ženu Srpkinju, čistu Srbijanku, ali vjerovatno nije on, vjerovatno normalna, nije opterećena, nekim, tim, bojama i nacijama i tako dalje.

Zoran: I on odobri tu informaciju, mislim ono?

Branimir: I on kaže, slobodno, kaže, kreni, ja stojim, mislim, mene podržava ako je to tačno što ja pišem. I tako sam ja, jedna digresija što sam govorio već, prije nego što sam kren'o. E kad sam kren'o, praćenje i to. I onda ja, kao da probijem to, led, ja se sjetim svojih tih daljnjih rođaka u Travniku, među njima je bio jedan, kao malo dalji rođak, on je bio član tada Predsjedništva BiH, bio je tada u Predsjedništvu, bio je Obrad Piljak predsjednik Predsjedništva BiH, je li, prije rata sad govorim, ja mislim rek'o taj će, pročitati barem, primiti, da vidi nešto, šta se događa. Ništa, taj nije htio da čuje za mene. Već je bio obaviješten, znaš. E, tad je od njega, kad vidim, boji se uopće razgovarati sa mnom, se boji, prije nego sam ja doš'o, nisam ni doš'o, ne zna o čemu se radi, ali on je već čuo priču o meni. Po cijeloj Bosni se razglasila priča, slučaj Anić. I ja odem, jednog kog sam isto upoznao, isto se zove Anić, ali nije rod nama, valjda je dalji neki rod, isto je došljak, ja sam njega upozn'o

dok je bio direktor one konfekcije obuće i odjeće, Borac – Travnik, bio je direktor toga, u međuvremenu se organizirao za načelnika državne bezbjednosti Tuzla, reon, okrug Tuzla, gdje je podpad'o Travnik i sve okolo. Anić Mladen, mislim da je i sada živ, ali on je im'o, oženio je, žena mu je bila Srpkinja, im'o je, kako bih ti rek'o, znaš, prioritet, malo iznad ostalih. I kad me ovaj nije htio primiti, taj kao daljni rođak, a ovog sam upoznao zahvaljujući nogometu, zahvaljujući mom jednom rođaku, koji još uvijek živ, sad smo ja i Marko bili kod njega, on je bio nogometna zvijezda Doca, Travnika i to, lijevo krilo, i onda je bio, Čelika, zeničkog Čelika. Anić Anto, i sad je živ, on je ost'o, i govorili smo u svojstvu, ja i Franjo Banović, jesi ti upozn'o Banovića, advokat Banovića, on je gore im'o kancelariju, u onaj, u Morića Hanu, onaj bez ruke što je bio, Franjo Banović, a on je bio u predsjedništvu Borca Banjalučkog, i ja njemu govorim, ima, rek'o, moj rođak, nezaposlen ost'o bez posla, znaš, ima ženu, troje djece, rek'o, on bi mog'o u Borac doći za lijevo krilo. A tada je bio onaj, glavni, onaj, Ibrahimović, lijevo krilo, je li, bio dobar u Borcu, i Taso Mešanović je bio predsjednik Borca. I predložimo mi, da zaposli ovog, kao rezervnog igrača i Taso odbije. Bili na razgovoru, znaš, sa Tasom Mešanovićem, sa predsjednikom Borca. Dobro, Taso je Musliman, svi su Muslimani navijali za svoje, ovaj bio Hrvat i koji žive, znaš, prednost je im'o Musliman. Sve je partija, sve je jedinstvo, ali sve je tako. Srbin kod Srba, Musliman kod Muslimana, Hrvati su bili negdje u sredini, znaš, jer nisu se usudili (smijeh), nisu imali mogućnosti i tako dalje. Nismo mi imali ni uticaja, barem u tom dijelu. I odbije ovaj, ne primi toga mog rođaka, ali je u međuvremenu, taj Anić, znaš, predsjednik Borca, aranžira za načelnika DB, i ja od svojih rođaka njemu sa tom informacijom, i primi on mene odma, i tako dalje razgovaramo. Nisam ni ja rek'o, znaš Aniću pišeš ti protiv Mile, a ja nisam ni rek'o da su informacije (smijeh), pa Mile je dobar drugarčina mi smo prijatelji, nemoj milu, kaže, i tako dalje, znaš, mi smo fini, dobro rek'o vidim ja. A ja sam već to očekiv'o da će to biti tako. Prije nego sam ja doš'o on zna sve, a znaju i ovi drugi, a svi šute. Jedino ovaj moj prijatelj iz Sarajeva, Vito taj, kaže, a šta ti Brano radiš, Sarajevo se trese od tebe, Sarajevo priča o tvom slučaju. Kojem slučaju? Pa kaže, pa to što si pis'o. Kakvo Sarajevo rek'o, ja u Sarajevo nisam stigao predati (smijeh). Kaže Sarajevo, kaže bruji, kaže, Sarajevo se diglo. Oni ti akademici, bio je predsjednik SIZ-a, akademičari, to je cijeli akademičari Bosne su bili u tom SIZ-u, znaš, pozanavaju sve. Dobro rek'o, ajde i tako, ja iz tog DB-a, i ovog Anića ovaj u Zenici pravo u Beograd, nisu oni očekivali, znaš, i normalno za Beograd u stopu, autobusom ja idem, prate me u stopu, u Beograd ja dolazim i idem pravo u predsjedništvu CK-a, jer sam ja sa ovim za informaciju predsjedništvu CK-a Jugoslavije. Usput rečeno, uzdajući se u jednog prijatelja od mog pokojnog burazera, koji je bio član predsjedništva CK-a, ovoga, jebem ti,

zaboravio sam ime, on je iz, porijeklom iz, iz Tuzle, Majeveca je bila operativna zona, kao u partizanima, znaš. Cvjetin, Cvjetin, je li, Mijatović, jeste Cvjetin Mijatović. Uzdajući se kod njega, jer bio dobar sa mojim bratom, upoznali se tamo kad je moj brat bio ljekar gore kod Tuzle (nerazumljivo – 22:34).

Zoran: Da, da.

Branimir: I rek'o primit će me on, međutim, ne možeš ni na vrata, ma kakvi, ne mogu ja prići ni porti, ni nikome, ni telefonom, ma nema govora, za mene sve zatvoreno. Ja odmah skužim šta je. Iza mene opet primjetim, primjetim opet ide dvojka, je li. Ja rek'o sad ću se njih riješiti, zeznut ću ih, a im'o sam taj plan i prije, znao sam kako ide, pošt'o sam se družio sa svim tim DB-ovcima, odnosno tim agentima, šefovima, znao sam kako ide taj njihov sistem, znaš. I ja se uputim, ovaj, glavni general štab, što bi rekli hrvati, glavni stožer, i to, opet, slučajnosti, upoznam jednoga, koji je tada avanzirao, bio je pukovnik avijacije, Musliman sa Romanije, al' mu je cijela familija bila partizanska i otac i tako dalje, partizani bili, i on kao partizansko dijete je upisao vojnu akademiju, i dogurao je do pukovnika avijacije. Avijaciju napustio kad je izgubio, pao u nesvijest, izgubio svijest tokom vožnje, dok je upravljao migom, jednostavno, jednu minutu je tamna minuta u zraku. Tek kad je slet'o dole, kad se, valjda, spustio na niže, onda je doš'o svijesti i spustio se normalno. I od tada je za njega, ovo, živa avijacija, bilo prekinuto, onda je samo napredov'o kao oficir. I ja rek'o, idem tražiti pukovnika, on bio general pukovnik, naziv'o general pukovnik, ali sam čuo da je po ključu post'o sastavni dio general štaba, znaš. Idem tražiti njega, ja ulazim u general štab, tražim pukovnika toga i toga, a znam krenula i ona dvojica, međutim njih zaustavi vojnik, tada, nemaju više privilegije. Oni su valjda prestali, nema govora, ma kakvi, ovo je general štab, nemaju oni šta tu tražiti. Ja tu informaciju, tako dođem do general štaba. Kad sam izašao od njih onda ponovo odem, ali u ovom, saveznom sekretaru za unutrašnje poslove, taj bio Donjc, nije, nije, bio onaj Franjo Herljević, Franjo Herljević, on je Tuzla, isto partizan, Tuzla, prvoborac, on je tada bio savezni sekretar za unutrašnje poslove. I tamo čist, nema više pratnje, uđem komotno u njegov kabinet, primi'o me taj njegov načelnik kabineta i predam informaciju i to. I od toga krene, od saveznog sekretara za unutrašnje poslove, ta informacija hitno u Sarajevo, iz Sarajeva hitno u Banja Luku, i tako se to digne. I počnu krenu prijetnje meni, skinut će me za glavu, ono saslušanje kod Krstena, ovog, Maleševića, iza njega

(nerazumljivo – 26:40 i tako dalje, prijetnje, prijetnje i na kraju čujem govor našeg Uzelca na radiju, sve ono što sam ja rek'o, ali obratno. Idu braniti Jugoslaviju, ali preko Save, četiri sata slušam njegovog programa na radiju u Banja Luci, kaže, moramo se mi braniti preko Save, moramo kućni prag braniti, pa onaj drugi kaže što idemo preko Save, pa ne brani se kuća na kućnom pragu, brani se ispred kućnog praga, pa onaj drugi pita kaže pa gdje je kućni prag, pa kaže to je preko Save, znaš. Pa, dobro je li to preko Save, da znamo dok'le preko Save, pa kaže može biti Zagreb, znaš, kućni prag, pa onaj četvrti, peti, ne znam ni ja. Četiri sata, ja ne znam da li vi znate ili ne, taj intervju je sutradan objavio Banjalučki list Glas, cijeli intervju, ono što sam ja slušao na radiju. I onda on isprovocira, a kaže nije isključeno da ćemo se braniti i u Beču, i pred Bečom. Joj, opet ja ono bez riječi, i svi ovi koji su ga valjda slušali, a stalno, otvoreni radio, a stalno pitanja pljušte. I on iznerviran u jednom momentu kaže, a nije isključeno da nećemo braneći Jugoslaviju bombardovati i Sarajevo. E kad je rek'o to, onda je svakoj budali bilo jasno, u eter bombardovat će i Sarajevo, za odbranu Jugoslavije. A Sarajevo centar Jugoslavije, to zna iz historije Goražda, ima obilježje kod Sarajeva, centar Jugoslavije, ono geografski centar. Bombardovat ćemo mi Sarajevo, za odbranu Jugoslavije, rek'o kome nije jasno, sad je jasno svima. A još nije jasno, još nije jasno, pored svih ovih, svi su znali šta sam ja radio, šta sam (nerazumljivo – 29:01), još uvijek moje kolege, konkretno ova Vera, kuma moja, zna je, svi je znaju. Ja joj govorim sprema se rat, ma kakav rat, ovo ono, znaš, ja rek'o tražim zamjenu, ne, ma kakav rat, ti fantaziraš i tako dalje (smijeh).

Zoran: Jeste, ovaj, prije rata isto gledali da, ne znam ni ja, znači, prije nego je stvarno puška odapela prva, da zamijenite, da izađete iz grada?

Branimir: Prije toga sam ja već.

Zoran: Šta ste sa djecom tada?

Branimir: Prije toga jer sam ja već bio na bolovanju jednom, isto tako, opet, kičma, znaš, pa sam onda dobio hepatitis, znaš, i to, mislim čak, da mi je i napravljen, da mi je to spremljeno, znaš, taj hepatitis, imam osnovno, ali nema ono što kažeš, nemaš ono egzaktan dokaz, ali

činjenica da sam dobio hepatitis, da sam ga jedna preživio. Bio sam, već, digli ruke svi od mene.

Zoran: Šta je bio slučaj, transfuzija, je li, krvi ili?

Branimir: Ništa, ne znam ni kako sam ga dobio, pojma nemam, znaš. Nemam, eto kažem, jednostavno nemam dokaza, ali činjenica da sam bio gotov, jer mi je ona šefica tog zaraznog odjela, to je na novoj onoj bolnici Banjalučkoj rekla, Aniću vi ste bili kod svetog Petra i nekim čudom vas nije pustio dalje, ne. Dragica je bila odlična, specijalista je bila za ove te zarazne bolnice. I stvarno sam preživio zahvaljujući časnim sestrama iz Trapista. Neko je rek'o, ne znam ko je rek'o, kaže, časne sestre imaju lijek za hepatitis, to, kao za neizlječivi hepatitis B, šta, ja preko jedne žene, druge koju sam upozn'o u međuvremenu, zapravo, saznam, te časne sestre u Trapistima i uputim je, i ona meni ode i stvarno dobije, četiri boce u bocama su oni tog lijeka i svaki dan tako. I jedino je ta šefica iz zaraznog odjeljenja, ne znam je li još uvijek tamo, Najdanovski, tako čini mi se da se prezivala, neko makedonsko prezime, mislim, vukla, ne znam ja sad šta je bila, uglavnom, a bila je vrhunska. Kaže vi ste bili kod svetog Petra, kaže, vi ste bili otpisani, kaže, za nas. I meni su izliječili ti lijekovi u bocama. Oni su, ona je jedino to dozvoljavala u bolnicu da se unese, inače nije dozvoljavala, inače bolnica, pravila, nikakvih tih, seoskih, tih ili nekakvih ovakvih tih lijekova, samo od tih časnih sestara iz Trapista. A to su ustvari pravili taj lijek, one časne sestre u Romanovcima, u Aleksandrovcu pardon, je li.

Zoran: A, ovaj, recite mi još vezano za...

Branimir: I tako sam ja preživio to, i kad sam se vratio...

Zoran: Koja je to godina sad, uz rat sami?

Branimir: To je bilo pred rat, jer sam ja lež'o, kad su počele te, u Hrvatskoj, već, znaš, na televiziji, znaš, grupe osnivanje, zapravo nije osnivanje, nego kao, počelo je vriti u Hrvatskoj.

Zoran: Nisu još uvijek balvani bili, ali?

Branimir: Tu su već valjda krenuli, već su neki krenuli, sa tim, sad, gdje i kako. Uglavnom bila je televizija, bilo je prenosa i tako dalje, nama pacijentima, sjećam se, baš ovaj Silicija jedan je lež'o (nerazumljivo – 33:36), on je lež'o isto tak teško bolestan, navijali su, znaš, sjećam se, onaj jedan navija'o, mladi jedan iz gore, baš gore, iz Piskavice (nerazumljivo – 33:57), znaš, i on je isto lež'o u drugoj, trećoj sobi, znaš, ali je bio pokretan, bio bolji od mene. I on je hvalio, uh sad, jeste onaj Bulatović, Bulatović bio, onaj crnogorski, on, kaže, je sad desna ruka Miloševiću sredit će on, kaže, to, sve će mi to srediti i tako dalje. A još bio u bolnici.

Zoran: A vi, znači, kao navijate iz sobe, kao (smijeh)?

Branimir: Ma ništa, nemaš ti šta navijat, ti navijaš za sebe.

Zoran: Da preživiš.

Branimir: Pa ja. U to vrijeme je predsjedništvo BiH sve komunisti, partija Jugoslavija, sve to, jebiga, ali se ovdje otvoreno navija, znaš.

Zoran: A recite mi to oko izbora, ovaj, kako se to dešava, šta se događa?

Branimir: Ne, tada ništa nije bilo, partija na vlasti, sve je to u redu, ja još u firmi, kažem ti, još uvijek sam zamjenik, odnosno, član poslovnog odbora. A jesu počele rasprave inicirane iz

komiteta, rasprave, slučaj nacionalista, to ti je imenovan tada, on je bio u policiji, miliciji zapravo, Jovo, kako se zove, znam bio je jedan inženjer, on je radio u zavodu. Kao grupa Srpskih nacionalista koji kao sve isprovociraju, kao deklarirali kao znaš neke te promjene i tako dalje, i službeno protiv njih pokrenut kao postupak, znaš. A ja nisam više u tužilaštvu, ja sam u zavodu. Ali mi da raspravljamo, znaš, šta misle komunisti u zavodu za izgradnju o tom slučaju i tako dalje. I ja sam mor'o kao organizovat sastanak i tako dalje.

Dražen: Koje su to godine Branko, osamdesete?

Branimir: Pa to, to ti je negdje, i to kad sam ja dobio hapatitis, znaš ja sam već bio u zavodu, osamdeset osma, e, ubrzo tih godina počinju one (nerazumljivo – 36:21), znaš, po Srbiji ono, ono nosanje, u Sloveniji, Slovenci zabranili, Hrvati dozvolili ulazak, ali zabranili demonstracije, znaš ono, ugroženi Srbi na Kosovu. To su, ti zapamtili, onda su oni krenuli po cijeloj Jugoslaviji, Hrvati valjda se nisu usudili, bojali su se, znaš, još uvijek partija i to. E onda su oni okrenuli na Bosnu, toga se sjećam dobro.

Zoran: Bili u Banja Luci?

Branimir: I oni su krenuli da uđu u Bosnu, i zaustavljeni su od milicije, na Savi, na mostu kod Gradiške, nisu im dozvolili. Bosanske vlasti, policija, milicija, nije dozvolila. I idu normalno, uzburku, kako nećete, ljudi svoja prava traže, ugroženi, prizori, ovo, ono, sve ovi, ubijaju Šiptari ove Srbe, maltene, ženu i djecu kolju, tako je predstavljano to i sve. I sad iz komiteta, znaš, rasprava, Banja Luka se dijeli, svaka organizacija mora raspraviti u sklopu radničkog samoupravljanja, politički se izjasniti u vidu tih demonstracija ovi koji nastoje ući u Banja Luku, jer su oni imali za cilj, demonstranti ti sa Kosova (nerazumljivo – 38:37). Jer su oni htjeli (nejasno – 38:32) u Jajcu, a to je svima u partiji svima bilo jasno, zašto u Jajcu, jer je u Jajcu proglašena republika, ukinuta Kraljevina, monarhija, proglašena je republika, AVNOJ, to treba uzdrmati, temelje AVNOJ-A, bratstvo i jedinstvo, to treba srušiti. I ove prokuže i zaustave, nema, zabrana ulaska, tim sa Kosova u Bosnu, pogotovo u Jajce. I sad se Banja Luka dijeli, sad definitivno puca ovo što sam ja govorio i tako dalje. (nerazumljivo – 39:18).

Predsjednik predsjedništva CK je bio tada Srbin Obrad Piljak, on je potpisao tu naredbu, je li zabranu. I sve organizacije u kojima su pretežno bili Muslimani ili Hrvati su za zabranu ulaska u Bosnu, mitingašima, Srpske gdje su Srbi, za mitingaše za ulazak, protiv zabrane, a ovi za zabranu, protiv ulaska. Između ostalih, ja, kao, je li, za ta društvena pitanja moram održati sastanak, šta moj kolektiv misli, i to je kao važan, u zavodu su ti sve, gro, visoko obrazovani, arhitekti inženjeri, monter inženjeri, građevinci inženjeri, elektro inženjeri za rasvjete, inženjeri za vodu, posebno, baš Srbijanac jedan bio dobar inženjer, specijalnost voda, vodovod i to. I da ne govorim dalje projektanti, sve inženjeri i tako dalje. Najmanja stručna sprema, srednja tehnička škola, da ne računam portira, oni su bili, ono osnovne i to, i vozače. I dvadeset pravnika kojima sam ja treb'o biti na čelu, ti pravници su isto tako bili šaroliki, Srba, Muslimana i tako dalje, pravници su. Sastanak na tu temu, komitet naređuje, morate se izjasniti po organizacijama ko je za ulazak mitingaša u Bosnu. I na sastanku sjećam se ko dan danas, diže se onaj inženjer, a jebem ti, opet mene, kaže, ja sam za tu zabranu, poštujem zabranu partije iz Sarajeva, predsjedništva. Diže se, ovo sam ti pričao, prič'o sam i Veri, Salih Arnautović, isto protiv, je li, ulaska mitingaša, on je inženjer geodeta, rođeni Banjalučanin. Iza njega se diže njegov prijatelj, nerazdvojni prijatelj i njihovih očeva i majki i tako dalje, isto inženjer geodeta, e jebem ti, nije Šmit, Srbin, rođeni Banjalučanin, skupa dijele kancelariju, isti stol, stol sa ovog Saliha Arnautovića do njega, jebemu, Sveto, Sveto, zaboravio sam prezime.

Zoran: Da nije Šmitranda, pošto?

Branimir: Da li je Šmit, mislim da je Šmitran, ili Šmit, uglavnom poznat.

(nerazumljivo – 43:15)

Branimir: I njih dvojica za vratove, meni Salih doš'o, tuži, kaže, znaš Brane šta je bilo, danas, kaže počeo me daviti za vrat, htio se tuć sa mnom, što? Ja se izjasnio da sam protiv mitingaša u Bosni, ja jesam, kaže, suosjećam se s tim ljudima, ali šta će oni u Bosni mitingovat za situaciju na Kosovu. A ovaj, kaže, šta ti hoćeš, hoćemo miting, hoćemo kaže i u Banjaluci, pa Sveto šta ti je, skupa smo odrasli, nisu razlikovali njih djecu, kod koga će jesti, mati ovoga,

mati onoga, ko svoje dijelili. Za vratove, prijatelji od rođenja, od kolijevke za vratove, dvojica rođenih i profesiom i sve, i nivo obrazovanja, u istoj kancelariji, a da ne govorim o ostalima.

Zoran: Znači, raskol se tu dogodio?

Branimir: Totalno, ali u svim organizacijama. I odma, Srbi na jednu stranu, a ovi drugi kontra. I to ti je živa istina, ali vjerovatno se to krije, vjerovatno se to, uopće, ne spominje u Banjaluci, u srpskoj republici. Najvjerovatnije, znaš, ali to je činjenica, ti ljudi su i dan danas živi, Salih je, doduše, umro u Švedskoj, jebiga, mislim nisu svi mrtvi, ima još nekih koji su preživjeli, i tako.

Zoran: Je li ulaze mitingaši, ili ne ulaze?

Branimir: Ne ulaze, jer ovi stoje čvrsto, jer će miting podijeliti, zaratiti Bosnu, da će se podijeliti totalno, da više neće biti moguće ostvariti suživot Srba, Muslimana i Hrvata, da će to biti definitivno kraj. Međutim, i mimo tog, Banjalučke organizacije odbile, znaš, odnosno, nisu se složili s tom zabranom, ovi su drugi, koliko sam tad informisan, svi su bili suslovili zabranu, nema miting, dok partija vlada Jugoslavijom, komunistička partija, još uvijek, nema tu straničarenja, nema stranaka. Iza toga, to je jedan detalj koji ti kažeš prije toga, već pred, i onda sad je i budali jasno, nema tu više šta.

Zoran: Raskol se dogodio.

Branimir: Da, raskol se dogodio i to u partiji, u partiji, i to kako oni vole reći, ovi komunisti, u bazi radnika, radnika koji radi samo brine se o kruhi i motici, što se kaže, njega ne interesuje politika. Zaraženo sve, od vrha do dna.

Zoran: Donekle je i partija tražila da se očituju?

Branimir: Oni su tražili da se izjasni, jer su se samo u Banjaluci pobunili dijelovi partije, pobunili se protiv tog, zabrane mitinga u Bosni, znaš. Drugi nisu, drugi su svi prihvatili, barem prema onim saznanjima, ne znam sad ja detalje, po drugim gradovima, centrima. (nerazumljivo – 47:22). E to ti je sve dok ti je partija bila na vlasti, partija Jugoslavije i tako dalje. E iza toga ti slijedi, ti događaji u Hrvatskoj koji počinju sad eskalirati već sa balvanima sa ovim, sa onim, sve više i više i tako dalje. Još nema, znaš proglašenja, nema ništa, a onda ti dolazi u Sarajevo, onaj slučaj, kao napad na svatove i tako dalje. E tada je, to je već devedeset prva, početak, tada je bila objavljena jedna statistika o broju stanovnika Jugoslavije, i ono po nacijama i po nacionalnostima. E da popis stanovništva, dobro to sad, onako je bilo, popis, da se zna kakva je sad posljedica iza tog popisa, i eto u tome se to završava. Ja u Banjaluci imam u međuvremenu, poslije te bolesti sa hepatitisom, dolazim, pad, padnem sa šljive, slomi se grana ispod mene, a već se to počelo kuvati, predsjedništvo BiH, već čini mi se da je izbore, znaš, raspisalo, nisam sad siguran sa datumima, ali tu negdje, znaš,.

Zoran: Kakva je povreda bila?

Branimir: Povreda kičme, isto samo nije bila tako tragična, ja sam, ovi moji susjedi koji su me, priskočili i odveli u bolnicu, kažu da sam bio blijed kao kreč, isto kičma, samo na istom mjestu, samo malo više, i tako dalje. I tada kad sam tu povredu im'o, već su izbile borbe u Hrvatskoj, već su izbile, izbilo je to proglašenje, ovaj, samostalnosti, nezavisnosti Hrvatske. Slovenija već ranije, znaš, i tako dalje, i to me zateklo na bolovanju. E onda kad sam završio sa bolovanjem kad sam počeo raditi, e onda sam već dobio otkaz, ono, znaš, nema više mog radnog mjesta, ja sam višak, to počelo onda u Bosni.

Zoran: A recite mi, samo me zanima još, recimo, političko organizovanje nacionalnih partija?

Branimir: Poslije tih izbora, su izgubila je vlast komunistička partija, i onda su krenuli te stranke u Bosni.

Zoran: Jesu bile agresivne u Banjaluci, mislim, ono, nacionalističke stranke i to?

Branimir: U Banjaluci nije bilo tada još stranaka.

Zoran: Mislim ono kad su raspisani izbori ili to?

Branimir: E to, kad su raspisani izbori, zapravo, da li prije izbora ili poslije, ne znam, počeli su ti skupovi politički, za te stranke nove, prvo je bio SDA, Muslimani, i to ondje na Kastelovom ćošku, iza njih je doš'o Karadžić sa svojim, znaš, tu je bio, ono odaziv sto posto, pun trg je bio, i to mladih, otvoreno se navijalo i tako dalje, znaš. Najinteresantnije, mislim da su se i moja djeca zatekla, jednom ili dva puta (smijeh), ono tu bili. I tada su krenuli ti predizborni skupovi, i onda, izbori, i ono, više nema partije, sad je, znaš, u Bosni.

Zoran: Je li vas iko, pokušao, mislim, kao, vi ste bili član partije, je li tako? Nisu vas pokušali privući u neko od stranaka?

Branimir: Kažem ti, bio sam isključen de facto, nit me k'o zvao, nit me k'o pit'o. Nije ništa. Ali svi su znali ko sam, tako da nije bilo ni potrebe. Jedino znam kad smo na izbore izišli, mi smo, normalno, glasali za samostalnu Bosnu i Hercegovinu, predsjedništvo ono bilo zajedno, bilo i Srbi imali svoje izabrane predstavnike, bili Muslimani svoje, mislim da su i Hrvati imali, znaš. Uglavnom, to je, na izbore smo izašli Stipo i ja, idemo na izbore, a nama Kojo, Stipo, Brano, šta idete, mani, kaže to, vraćajte se. A rek'o , Stipo idemo na izbore, pozvan si i ti, a ne ide on. I stvarno niko iz naše ulice, sem nas koji smo Hrvati bili i dvoje Muslimana, mi smo otišli na izbore i glasali. A tamo onaj šesti, ne znam koji član izbornog, odma bilježi

ko je glas'o, ko je doš'o na izbore, a taj, ako je ko od Srba doš'o na izbore da glasa, taj je najebo, najebo ježa, kasnije.

(nerazumljivo i nejasno o čemu se govori – 53:40)

Branimir: I tako ti je to moj brate, ti izbori nakon glasanja znate rezultate.

Zoran: Znači, odma bilježi ovaj ko je došao od Srba (smijeh)?

Branimir: Sve ko je od Srba, taj je gotov, taj je bio pokopan (smijeh).

Branimir: Jer oni su javno rekli da bojkotuju izbore.

Zoran: Znam to. Ovaj, je li bilo nekih pritisaka, ovaj, na Banjalučane, u smislu, da su neke organizacije išle okolo, agitovale, regrutovale?

Branimir: Jesu srpske grupe.

Zoran: Kako su se one zvale, je li bilo nekih, ono?

Branimir: Ne znam, nisu se one zvale, ništa, nego su tako, znaš, valjda samorganizovano, valjda su tako ucijenjivali da ubijeduju da se ne ide na izbore, to, ne rat i to, znaš, nego za izbore.

Zoran: U Banjaluci pobjeđuje SDS, je li?

Branimir: Pravo da ti kažem ne znam, uopće ne znam, nije me ni interesovalo.

Zoran: Fizički, u kakvom ste stanju tada, jeste se oporavili malo?

Branimir: Ja sam se oporavio, čim sam mog'o doći i zateći rješenje da mi se ukida radno mjesto.

Zoran: Je li bilo kakvog objašnjenja, jeste ganjali to?

Branimir: Nisam, ni ganj'o, mislim to je jasno bilo, samo budali nije bilo jasno (smijeh).

Zoran: Znam, razumijem, ali neki ljudi nisu htjeli dopustiti tako da im se završi.

Branimir: Neki jeste, pa su bili ubjeđivani, onako na fizički način.

Zoran: Znam, razumijem šta hoćete reći.

Branimir: Nekima su počeli i bomba bacati i tako dalje.

Zoran: Kako po vašem viđenju počinje rat u Banjaluci?

Branimir: U Banjaluci po mom viđenju rata nema, nit je počeo, nit je vođen, a nije ni završio, i šta ja na to da odgovorim (smijeh).

Zoran: Razumijem ja to sve, ali bilans gubitaka je ogroman, u smislu, oko osamdeset hiljada ljudi Banjalučana i ovih iz okolice nema ih, nisu se vratili, ovo, to je.

Branimir: To, a ovo vezano za priču pripreme rata, to su svi moji prijatelji znali, iz mog slučaja, a i otvoreno. Ja sam ovu svoju kumu, tu baš prozvanu, rek'o priprema se rat, ona čula, zapravo, prije mene, ja rek'o mijenjam kuću. Kaže, jesi lud nema rata, nema rata, ženska glavo, u toku sam od početka do kraja. Znala je i ona, znala je i ona na saslušanju, i njen muž ovaj Srbin, profesor, zvali na saslušanje, šta se u njihovoj kući priča, on non stop, non stop su Hrvati ma na kojoj funkciji bili, bili pod prismotrom DB-a, non stop. To znam, ne samo što sam ja bio, to su mi rekli, im'o sam ja prijatelja među tim, možda nazovi, možda su se neki tako predstavljalo, uglavnom su meni dali do znanja. Im'o sam, jako sam bio dobar sa jednim vrhunskim DB-ovcem, Musliman bio, pa valjda osjećao nekakvu naklonost prema meni, znaš. Njegov sektor su bili vjera, svećenici, katolički, ne znam srpski, znam da su katolički. (nerazumljivo – 59:10). Rek'o nema tog katolika Hrvata, koji je znao bolje molitve, krunice, praznike katoličke, svece od mog prijatelja, ovoga, jebemu, od Muslimana. Prvi je bio u crvki, u prvom redu je bio, sva ispovjedi, sve priče, nijedna nije prošla bez njega, sve molitve je on znao napamet, krunice sve. Najbolji vjernik koji je ikad. Pop za kojeg je on bio zadužen da spremi u zatvor. I spremio je na kraju, onaj pop Lukenda (smijeh). Hajro, Hajro, Hajro Mešanović, jeste Mešanović Hajro. Nije brate, pomiješao sam, Hajro Rekanović. Ženu im'o Srpkinja. Sve je on znao, jebem ja vas katolike kakvi ste vi vjernici, ajde vi kod mog Hajre, sve ćeš čuti, šta koji svetac, šta treba kako da se radi. Još ga popovi hvale, pravi katolik (smijeh). A Hajro se specijalizirao u likvidaciji tih ustaških grupa u Njemačkoj, bio je jedan od tih koji su.

Zoran: Visoko, je li, rangiran DB-ovac?

Branimir: Vjerovatno, dok se vratio, rangiran je li iz Njemačke, pravo za likvidacije. Nije on sam, bili ih je još dosta.

Zoran: A gdje je Hajro sada?

Branimir: Hajro je nažalost pokojni, ubili su ga, njegovi, odnosno, jebiga, njegovi da. Jer je on, ovaj, sa njim, on je ist'o bio član moje grupe, imam ja njihove slike, znaš i to.

Zoran: Šta ima te od te dokumentaciju, je li imate informaciju tu, ovu, kopiju svoju?

Branimir: Imam svoju informaciju, napisanu još uvijek, mislim informaciju.

Zoran: Je li bi mogli uslikati to, kopirati, nešto?

Branimir: Pa može.

Zoran: To je istorijski, važno, zanimljiv, ono.

Branimir: Pa ja sam rek'o, ja ima to, mogu vam pokazati, tamo su još svježija imena, mislim, ovo što sam ja zaboravio.

Zoran: To bi bilo sjajno, to možemo ovaj, ujutru, ili nekad, uslikat ćemo samo.

Branimir: I ovaj šta sam htio da kažem, do Hajre sam, ne samo Hajre, znao sam i drugog, onog DB-ovca, ma znao sam ih i stare i nove... (nerazumljivo – 01:02:32) Da prekinuli smo priču, ja baš govorim Veri i među njima tom Hajri, to smo prekinuli, pa smo se malo udaljili. Rek'o sprema se rat čovječe, Veri, ja mijenjam kuću. Ona, sad, pa jesi lud, pa ovakvu kuću, pa gdje ideš. Idem. Znam šta znači rat, rek'o, preživio sam onaj Drugi svjetski, znam šta se radilo i kako. I ova, pa neće biti, pa ovo, pa ja neću ni mrtva iz Banjaluke i tako. Ja rek'o ja idem živ

iz Banjaluke (smijeh). I krenulo je to u Sloveniji, ja baš prije tog rata bio sa tom koju sam upoznao u Banjaluci, kasnije oženio, tom drugom ženom, je li. Ona je Srпкиnja, iz doseljenih tih Srba u Topolu. A iz ovoga je, te rijeke Crne rijeke, koju sam pomenuo kod Ribnika, njen brat, njen otac je to dobio, Njemačku kuću i zemlju, ono kad su Nijemci protjerani, znaš, i dobio je, oni su uselili u kuće te Njemačke, a njen otac je bio poštenjačina, vozač bio, znaš, ono pravi radnik, nije njega interesovalo ništa, ali eto dobio kuću kao izbjeglica, ovaj doseljenik, je li. I on je, sa njom sam ja posjećivao oca, njegov je sin, najmlađi, ovaj, Mitrović je prezime, bio u Zagrebu, oženio Zagrebčanku, znaš. I zadnju posjetu smo, ja i ta gospa, otišli tom njenom ocu, kad je već krenuo rat, znaš i kad je Uzelac održao taj čuveni govor. I pitam ja Radu, stari, kako ovdje, kaže, svi moji, odoše, kaže, tamo na Savu, pa kaže, ovdje nose jelo i piće i slave svaki eksploziv i granatu, i pogođenu kuću tamo preko Save, slave i zaljevaju rakiju i uzvicima ono znaš. Sve, samo on ostaje i hoće njega proglasiti izdajnikom, on neće, kaže, kako ću se veseliti, tuku ljude, kuće razaraju, pune kuće ljudi, A s tim ljudima sam jučer, svi smo išli radili, poslovali, mirili se i rođaci bili. I sad da se ja veselim što ovi naši, kaže, razaraju topovima njihove kuće one prve. Direktno, a kaže, ovi naši, cijelo selo se poreda (nerazumljivo – 01:06:23). Kaže, svaki udar granate oni slave, ja ne mogu, kaže. A njihov sin iz Zagreba dolazi svaki vikend i učestvuje svakog vikend i učestvuje sa tim grupama, kaže mene Đorđe i ne vidi, Đorđe, i sad je u Zagrebu, oženio neku Zagrebčanku. On kaže, ode, odma sa njima odma na ratište, na pljačku, oni su poduzimali te.

Zoran: Ma ja, odu i pokupe sve.

Branimir: Ne pokupe, opljačkaju kuću, ubiju i tako dalje, znaš, već, formiran. Doduše, već je rat počeo.

Zoran: Tamo već uveliko i traje rat.

Branimir: U Hrvatskoj počeo u veliko, a ovdje još nije, zvanično. Tada, je to (nerazumljivo – 01:07:22), nema ljudi, nema dobrovoljaca dovoljno, treba preći Savu, treba razviti tamo, treba

sto hiljada ljudi, nije dovoljan korpus, onaj koji je im'o, pa ja ratni korpus, to je dvjesto hiljada ljudi, nije dovoljno sto, jebiga.

Zoran: A ovaj kako ste kuću, kako ste uspjeli riješiti te papire i to?

Branimir: I ja sam to prije nego je izbio rat, naići što se sprema, ja sam oglasio, doduše prije toga su se već počeli Srbi javljati iz Hrvatske u oglasima u Banjalučkom glasu da mijenjaju nekretnine, ali to je, ovaj, bilo sporadično, znaš, je li. Prije još, prije izbijanja rata u Bosni, i ja počeo pratiti te oglase, još sam bio, bio sam na bolovanju, to sam ti rek'o, ta dva bolovanja, ali sam počeo pratiti te oglase, i saznali su ovi moji, ja rek'o bogami tražim zamjenu, znaš, to, ma kaže, jesi ti lud, ja ne idem nigdje, jedan, pa drugi, pa jedna moja susjedna Marica Čampara, njen muž, ona je Hrvatica, Hercegovka, Mostarka rođena, a njen muž je isto bio Hercegovac, Sadik, Musliman iz okolice Goražda, ali partizanska porodica, u partizanima svi i njen muž je isto bio partizan i tako dalje. Njegov brat, rođeni, najmlađi je bio moje godište, skupa smo se upoznali dok sam studirao Pravo, upisao u Sarajevu, znaš, prve dvije godine, Avdo Čampara, kasnije će taj Avdo, poslije ovih izbora i to, na sanke, je li, postati, glavni tužilac za BiH. Avdo Čampara.

Zoran: Čekaj, je li ima veze sa ovim Čamparama koji su isto sada isto tužioci, jedan je tužioc Dubravko, a poznata je porodica neka?

Branimir: To su sigurno od ovog Čampare, znaš, jer su oni bili u nekom srodstvu sa Džemalom Bijedićem, iskreno rečeno tada sam od njihovog jednog tog rođaka, isto DB-ovca, državnog funkcionera, funkcionera DB-a, saznao da su, odnosno, Srbi, Jovanka Broz da je, konkretno, Jovanka Broz, organizovala i likvidirala, ovoga, Džemala Bijedića, sa onim avionom, i da on to, da je on meni lično u četiri oka rek'o, taj, Čampara, taj njegov rođak, od ovog mog komšije Sadika, drugi brat, valjda, od strica. A on je bio tada načelnik te državne bezbjednosti okruga Tuzla, i to je meni isprič'o kako se međusobno likvidiraju, znaš, ono što sam ti rek'o, to sa nezgodama. I konkretno mi je isprič'o kako je Jovanka Broz organizovala tu likvidaciju Džemala Bijedića, može se reći ustvari, da je odatle krenula već predigra za rat,

odnosno uvod u rat, likvidacijom Džemala Bijedića, javnom likvidacijom, je li. Kad je saznala vijest, kaže ona pred njima na sastanku, u, kaže, zar je već pet i petnaest (smijeh). Svi se čude da je avion pao i poginuo Džemal Bijedić i supruga mu. U, kaže, zar je već pet i petnaest, i svima je, kaže, bilo jasno. (nerazumljivo – 01:11:30). I to ti je to tako, i sve je bilo.

Zoran: Zanima me s kim ste zamijenili kuću i to, sad je rat već kren'o?

Branimir: I sad, to mi je sve bilo jasno, a ovi moji, jok, ne vjeruju, kakav rat, nemam ti ja fantazija i priča, po običaju nemam ja nemam običaj šta da krijem, ja svoje privatne stvari otvoreno kažem, tako sam se izjašnjavao inače, to sam, to je živa istina, nema tu ništa ni obećanja ni laganja, ima tu detalja još jebiga, i tako ti je to krenulo. Nađem ja zamjenu, i oni ti sanjaš, ti maštaš, i dok je jednom krenuo rat u Sloveniji, ja se taman vrać'o iz Engleske, od brata, ove, tog sina, od (nerazumljivo – 01:12:37), iz Topole znaš, neku Engleskinju kao konobar upozn'o, neku Engleskinju u Istri, konobario u Istri, svi su oni radil, naročito u Istri, zgodna bila ona, malo starija od njega. Ali imala je valjda saznalo, svi ti naši, ovi galebovi, svi vrebaju strankinje, ne bi li lov, seks, pa lov. I on uhvati tu Engleskinju i oko nje, ima fabriku ovu, ima fabriku onu, i on se prilijepio uz nju, i ost'o u Engleskoj, otiš'o u Englesku. Mi njemu otišli u posjetu, i vraćamo se, kad smo se vraćali, normalno Jugoslovenski pasoš i sve to, na granici Slovenije da uđemo u Jugoslaviju, nema carine, nema policije, šta je ovo, jebem ti. Ja tražim prvo carinu, budala, kupio neki motor za FIAT-a ovdje... i ja za FIAT-a natovarao na gepeku, i vučem i tražim carinika...

(kratko se prekinuo intervju, nejasno o čemu govore – 01:14:20 do 01:16:23)

Branimir: I, kako sam ja to oglasio, znaš, počeo se javljati oglas u Banjalučkim novinama, Srbi dolaze i nude zamjenu, znaš, ovi iz Hrvatske. I ja se počeo interesirati za te oglase, počeo i ja tražiti, i smiju se ovi moji, kojim sam govorio. I to će biti prije izbijanja rata u Bosni, da, da prije izbijanja, negdje, u jesen. Počeo rat u Sloveniji, kad sam došao na slovenačku granicu, pojma nemam, nekakva vojska stoji, nije Jugoslovenska, nema milicije, nema ništa, nema carine, a oni svi slušaju, svi slušaju govor onoga, onoga Janeza Janše, još je bio onaj jedan drugi, kako se zvao, Drvnovšek, njegov govor su slušali. I ne jebu oni ovo. Daj da

predem, kad oni na granici carinici, sve Srbi, i neki Bosanci, bio je jedan iz Banja Luke, reko ljudi, moram na carini motor, kaže, pa gdje nađe. (nerazumljivo – 01:18:00). Ja vidio neke čudne uniforme, a svi kalašnjikove (smijeh), nije milicija, nije vojska. I jeste vojska i nije vojska, znaš. Pa kaže, to su Slovenci, proglasili, tada saznajem, proglasili, ono rat kren'o, šta ću ja sad, kaže biježi, ja sa motorom ja jedva.

(Intervju se prekida, nejasno, – 01:18:43 do 01:19:16)

Branimir: I ovaj, da, ja ovo oglašavam, ovi se smiju, kad mene vide, pred ovaj rat u Bosni, konkretno vezano za te oglase, utrčava, dolazi jedna žena starija, kaže, ona bi mijenjala, ona ima u Zadru kuću, mijenjala bi za moju kuću i tako dalje, valjda je čula. Ja odbijam, šta ću ja mijenjati, ovdje mir, nema, mene se ne tiče u Hrvatskoj (smijeh), ja onako, jebiga, pravim se (nejasno – 01:19:59), iza toga nije prošlo petnaest dana, mjesec, ne mogu se sjetiti sad, mjesec dana ili petnaest, opet dolazi ona sa kćerkom i zetom, zet Srbijanac i pilot, i zapovjednik, mislim one eskadrile migova, i meni dolazi k'o kapetan, nako, ta njena kćerka isto mlada, mladi ljudi, pa kaže, za zamjenu smo došli, sa njom, što rek'o, ja ne mijenjam, meni niko neće tjerati, mene niko nije tjero, samo pitanje je realizacije, znaš, jebiga. Ma onda se raspali taj oficir, njen zet, ma kaže, nema, reko, kod nas rata, šta se nas tiče šta sedešava, u Sloveniji i Hrvatskoj, mene to ne zanima. A oni bježe iz Slovenije, njih dvoje, kaže, ma vi ćete se udarati nogama u guzicu, kaže, i letit ćete vi odavde (smijeh), kaže meni, k'o gamad ćete letjeti, kaže, odavde, reko što ćemo mi letjeti, Bosna nema veze, mi ovdje, partija još uvijek. Kaže, letit ćete vi nogom, u guzit ću te se udarati. Izadoše, sa njima se nisam mijenjao, prvo nisam htjeo, jer ona je nudila kuću na kat, u prizemlju poslovni prostor ispod cijele kuće, u gradu Zadru, doduše nije u centru, ali tu, periferija, ali još uvijek grad Zadar. Nudila za moju, koja je, zna Dražen kakva je, još uvijek, nedovršena, upola manja i to. Rek'o, a po iskustvu, znam, kad rat se završi i to, sve se plaća što se vraća, znaš, odnosno, imaju ljudi pravo, onaj ko se smatra oštećenim, da traži poništenje, je li. Ratni uvjeti, to zakoni su tada bili tako, ratni uvjeti ili neki se smatraju vanredni okolnostima, i ti ako si nešto mijenjao, i ako si oštećen imaš pravo tražiti poništaj, odnosno tražiti poništaj ugovora i tako dalje. I rek'o meni se to, veću kuću, skuplju, sigurno, od moje, ne mogu mijenjati, ja mogu eventualno nešto egal, i tako ja njih odbijem (nerazumljivo – 01:23:27).

Zoran: I ko je onda drugi, ko je?

Branimir: (nerazumljivo – 01:23:35). Dok se nije javio, ovaj moj, on mene zove, kaže, evo imaš oglas jedan u Glasu, za tebe dobar, mijenjaju u Pirovcu kuću, zainteresovani za kuću u Banjaluci, on mi je to rek'o telefon, on je to pratio, i rek'o, ja prihvatim, čovjek se javi na telefon, ko je Košpić Nikola, on je direktor tada bio pogona Rudi Čajevec u Čelincu. Čelinac je im'o pogon za ove, kako da kažem, jedne sklopove za veš mašine, elektroniku neku, neke sklopove, to su radili u Čelincu, on je bio direktor te fabrike i tako ja se upoznam sa njim, on pristane i tako dalje. Tražio mi je i druge kuće, im'o je on, tražio da sa mnom napravi ugovor, a još tražio, ali to je bilo normalno.

Zoran: I kako ste izašli, ovaj?

Branimir: Nisam to, to je bilo u proljeće devedeset druge, kad sam sa njim to, počeo pregovarati, tada je izbrio rat u Bosni i to. Onda sam ostao i bez posla, rješenje, da ne radim, onda sam odma podnio zahtjev za to. U međuvremenu sam im'o šansu, dobru šansu, da zamjenim za jednu kuću u Istri, od toga, prijatelja, od ovoga Đordeta, koji je bio, čiji je otac bio u Topoli, njegov sin je isto radio u Istri, ne znam kako, saznao je za jednoga, Srbijanac je on, isto radio u Istri, konobar valjda, nisam nikad tog čovjeka. Sagradio je kuću u Fužinama, to ti je vidzavid radi Brijuna, u zoni, u zadnjoj zoni sa dozvolom za izgradnju, dobio dozvolu, sve to, kao novi red kuća, dvjesto metara do mora, u Fužinama, to je točno, niz ovih Brijuna, idealno mjesto mislim, i to uređena, nova ulica, kuća, dokumentacija sva podignuta, kuća nije useljena, unutar i namještaj neotpakovan za kompletnu kuću, plac nekih blizu moga u Banjaluci, skoro devesto kvadrata, u mene u Banjaluci devesto kvadrata. I čovjek je to, mijenj'o tražio prvo, htio prodat nekih sto hiljada eura, tamo vamo, na kraju je spustio i na kraju je spao da je zamjeni, a brat bratu je ta kuća prema procjenama, tako mene obavijestili, ti njeni prijatelji, prve, druge zapravo žene, vrijedna najmanje tri hiljade njemačkih maraka, samo plac, znaš, a on sve im'o dozvolu i sve, samo uselit, još nije uselio. Ta kuća je kasnije otišla za nekih sedamdeset pet hiljada maraka, a on je cijenio tada sto pedeset hiljada. U

međuvremenu rat je kren'o, ja sam iza moje kuće im'o, u istoj ulici, samo prekoputa moje kuće je Crnomarković, Kojo, Kosta, napravio kuću, tu je stanovo... (nejasno – 01:28:16), i kad je rat tu kren'o u Bosni, ne znam da li je sad u Bosni, ali uglavno rat je kren'o u Hrvatskoj, koji je postao broj jedan, alfa i omega, znaš, kako bih rek'o, kako bih rek'o, jebem ti, ne znam šta da opišem, koji je bio portir u Rudi Čajevec, a kod njega su krenuli odsjedat svi ovi viđeniji Srbi, prvo iz SUP-a Banjaluke, onda, ovaj, prazni ti, i na kraju su krenuli posjećivati Koku, Arkan, ovaj posjećivao ga ovaj Mladić (nerazumljivo – 01:29:21). Onda i tako dalje, i tako dalje, i on je im'o unuku, kćerka mu bila udata, im'o je zeta doktora, ovaj jedan doktor u Banjaluci, kako se on preziv'o, jebeš mu mater, zaboravio sam, njegov zet, je li. I im'o je, ta kćerka njegova, ta udata, imala, Jelena, znam, ne pardon, Jelena je bila Mišina kći, ne mogu se sad sjetiti tačno. Njegov sin Mišo, najstariji, je pravo da ti kažem, šibicario, uhvatila ga klapa, šibicario na autobusnoj stanici, i tako dalje, onda je kren'o sitne krađe, provale, grupa ga povukla i tako dalje. I pred sam kraj rata on se oženio u međuvremenu, počne kao studirati, ništa od studija, isto žena kao ništa od studija, prekid, a stekli dvoje djece, a mene moli Mičo, živ je još uvijek, ne znam šta radi, dok sam radio u zavodu, daj nam neki plac da stavim kiosk, da prehranim dvoje djece i ženu, bilo koji kiosk. Ja stvarno potegnem taj SIZ, pošto smo mi odsluživali te SIZ-ove stanovanja, znaš, izgradnje i uređivanje Banjaluke, i ja nagovorim ovoga Glamočaka, on je bio predsjednik tog SIZ-a u Bosni, tamo za izgradnju i uređenje, Čukrija Branko je za ovo uređenje ulica i to. Daj neku lokaciju da proturimo za Miču, znaš, čovjek mlad, dvoje djece, nema posla. I stvarno, isposlujem ja zvanično, skupština odobrenje da Mičo može postaviti kiosk i raditi sa sitnim stvarima i tako dalje. I šta je bilo, Mičo iza toga ne javlja se, a ja se sjetim, a Mičo tu odma preko puta, Mičo kuću dig'o, čim je kren'o rat, više Mičo ne pita za kiosk, šta je, Mičo sada vozi Golfa, nije im'o ništa, ni bicikl nije imo (smijeh), a dvoje djece, a njegova žena opet od jedne koju sam ja znao kćerka, i tako dalje. I ja se obratim, rek'o Mičo, sad si ti, ovaj tu glavni, on dobio, nigdje nafte, nigdje benzina u Banjaluci, Mičo dobio dozvolu za izgradnju pumpe, gdje, u centru zelene zone, zabrane totalne za igradnju, preko Vrbasa ondje u Mejdanu, zona je rezervisana samo za park, igrališta dječija ovo. Park, gradski park. Mišo dobio dozvolu u sred te zone da izgradi pumu, benzina nigdje. Bar Mičo ima para za pumpu... (nerazumljivo – 01:33:00). I uglavnom, Mičo radi pumpu, jebe se njemu za kiosk (smijeh), onda se, ne vozi više onaj Golf, Mičo vozi drugog, trećeg, pa i njegova žena, šta je. Ja se sjetim Miče kad je bila ta ponuda za zamjenu i prodaju, i odem kod njega, rek'o bogati Mičo, ovaj, ja kuću kako znaš mijenjam, ali bih i prod'o, ima li tih tvojih funkcionera, znam ja da on sad kotira visoko, jebiga. On ide helikopterom, njega vozi u Beograd, njega Miču, bivšeg, kako smo zvali, onaj kradljivca, de facto kradljivca... i

on sad ima na raspolaganju helikopter, helikopterom on ide u Beograd, ne treba mu više auto. Ja rek'o, ima li neko od tih tvojih da mi kupi kuću, znaš, čuo sam da vi kupujete. Jeste, kaže, do prije mjesec dana mi smo tražili za našu funkcionerku, sad za koju nije rek'o da kupi kuću, a sad mi, kaže, uzimamo sami, sad nam ne treba. Ma rek'o za moju kuću, ma kaže, ne, gotovo je, da si mi prije mjesec dana rek'o, naš'o bi ti odličnog kupca, odmah bi dobio lov, sad je gotovo, sad sami uzimamo. I tako kad smo razgovarali, rek'o bogati Mičo, kako ovo, otvoreni smo, ko raja, komšije i tako dalje, rek'o, šta je ovo tvoja kći ona, nosi, sliku, a ova moja s kojom se (nerazumljivo – 01:35:16), i mala Jelena stalno kod nas u dvorištu, ona sama curica bila, oni muški bili, svi su se oni igrali u mom dvorištu, jer ja nikom nisam branio, zapravo, svi su oni od mene nosili voće, znaš, ja im'o voće, onda su oni nosili, to je voće masovno rađalo, pa su oni nosili hranili svinje, svi cijela, ulica, ko je im'o, djeca, ulazila komotno, zna i Marko, dovede i on beru kruške, trešnje, jabuke, svega sam im'o, tako i ovi Mičini. Mala se navikla, nema društva, curica je, pa je dolazila, pa ovdje dosađivala, toj mojoj gospođi, pokazivala sliku, govorila stalno Jelena nosi neke nove haljinice, pa neke, sve neobično, nema to kod nas, nigdje to u trgovini nije vidjela, sve piše tamo USA, znaš, i tako dalje, američki proizvodi. I ja je pitam odakle ti to, ona meni stalno kaže poklonili joj čika (nerazumljivo – 01:36:37). I vidi kaže, pokazala je Jelena čika Vasu od kojeg prima te poklone, ja gledam, jebem ti, je ono sjedi na krilu (nejasno ime), međunarodnog šefa promatračke mirovne misije u Jugoslaviji. Ja sjetih se te fotografije, rek'o, gospa, ovoj svojoj, to ti je bolan (nejasno ime), na televiziji, svaki dan ga prikazuju, imenovan u ime međunarodne zajednice, UN je njega postavio kao delegata za mirovnu misiju u Jugoslaviji, ona sjedi njemu na krilu. Ja pit'o Miču, gledam onu sliku, tvoje Jelene, na krilu sjedi (nejasno ime), pa to je, kaže, kad smo stavili srpsku novu godinu, kaže, devedeset prve (smijeh)... (nerazumljivo – 01:37:44 – 01:38:11)

Danijela: Gdje je Mičo sad, je li živ Mičo?

Branimir: Mičo, mora biti živ.

Danijela: Koje je njemu prezime?

Branimir: Molim.

Danijela: Prezime?

Branimir: Crnomarković.

Zoran: Zapis'o, sam. Ja ne znam ko je.

Branimir: Ko je, još uvijek živ, Petra žena mu je umrla, a čuo sam da je on još uvijek živ, nisam išao poslije.

Zoran: Ne znam gdje bi mogla biti ta pumpa, ono, prvo mi pada napamet...?

Branimir: A pumpa je, on dobio lokaciju, to sam čuo, nisam je vidio, nisam na njoj bio, hvala bogu, nije mi koristila...

Danijela: Znate koja to može biti jedino pumpa, znaš koja, kod, kod, ali to nije Mejdan, to je ono.

Branimir: Ne, to je, bilo preko Vrbasa, zona jedan, ja znam tu zonu, kad sam radio u zavodu, da je bila rezervirana, strogo zabranjena gradnja, bilo kakva, jer je namjenjena urbanističkim planom za park, za park, namjenjena, a sad kako je završila.

Danijela: A blizu, šta se tu još, vako, nalazi, je li to kod ETF-a, kod fakulteta?

Branimir: Pojma nemam, davno je to bilo, ja nisam u urbanizmu, jesam, među tim ljudi koji, koji...

Danijela: Ili ona pumpa na Starčevici, ona je prva nikla, ona je ta tajkunska pumpa?

Branimir: Po mom je nekakvom predstavljanju, ali nije to sigurno, kroz maglu ja se sjećam, prisjećam tih karti Banjaluke, otprilike prije u globalu, mislim da je ta zona, zona ta bila ispod one bolnice preko Vrbasa, ono u što je bilo, bolnica ona psihijatrijska, e da je to niže dole, malo, prema ovome.

Danijela: Prema ovoj ulici Kapor, taj kraj?

Branimir: Mislim da je tu negdje.

Zoran: Kad je Benz niko, je li tu bila pumpa prije?

Danijela: Nije Benz, ne, ne, to je ovaj.

Branimir: Uglavnom tako je ta priča završila, i eto, znaš.

Zoran: Uglavnom, nije MIčo kupio kuću (smijeh)?

Branimir: Nije Mičo kupio kuću, nije naš'o kupca, nije mu trebalo. Njegov brat se hvalio, on je bio na ratištu prvi, tamo u Noskoj, bio je pred ulazom u Noskoj, i svaki mjesec su oni dobivali, valjda taj odmor, i svi tu, iz moje ulice vukli televizore, veš mašine, namještaje razne i tako dalje. A i dalje ovaj najmlađi kojim sin Ranko, on je opet vuk'o telad, janjce i ovako. I svake nedjelje, skoro svake nedjelje, Kojo je priređiv'o, te kolje, šestero janjaca, te dolazi Arkan, te kolje sedmero, dolazi Mladić, te dolazi ovaj, te dolazi onaj. A Ranko je im'o kao svoju kuću, odakle, ja pitam Petru, pa kaže sa svog ranča, kojeg ranča, pa kaže u Hrvatskoj ima ranč, pa koji, pa kad je kupio taj ranč, pa kaže nije kupio, dobio, pa kako dobio, oni se rasporede, prva linija u tenkovima, kaže, ova kuća je moja, nećemo je dirati, ova se meni svidjela, ova je moja, ona lijevo je od onog trećeg, te kuće ne rušimo, one druge ravnamo, kaže fina kuća, dobra, kad sam ja uš'o u kuću, kaže, ustaša neki bili, kakvi ustaše, pa ovo, kaže, koliko su stari, pa kaže onaj je im'o oko sedamdeset pet godina, kako? Pa vidjeli smo im dokumente. Valjda je ustaša, naš'o krunicu, kaže (smijeh).

Danijela: Ja sam htjela vas nešto da pitam, možda je Zoran postavio to pitanje, čega vam je najviše žao?

Branimir: Kako, u životu?

Danijela: U smislu, prekida jednog života, raspada jedne zemlje?

Branimir: Meni je najžaljivije mog djetinjstva (smijeh), ono mi je bilo najbolji dio mog djetinjstva. Bio sam bez brige, ma jesam, onda mi je mati umrla, malo se sjećam nju, ali smo živjeli odlično. Moj ćaća je sedamdeseti, šezdeseti... devetsto... koja je to, trideset četvrte godine. Odlučio, zapravo, im'o je pravo kao željezničar, jer mu je sin dospio do upisa na gimnaziju, i zapikir'o je da mu sin fakultet završi, odnosno djeca sva, ona koja su bila rođena, dvije sestre i ovaj stariji brat. Da, mora prvo završiti gimnaziju, i jedina gimnazija i najbolja u Bosni je tada bila klasična gimnazija koju su držali Franjevci u Visokom, katolika u visokom na prste si mog'o izbrojati Hrvate, katolike. Na prste, a ti su neku politiku svoju imali, svećenici franjevci posebno, oni baš hoće recimo tamo, gdje su Turci gazde, da, tu baš,

začemu, neku katoličku sredinu, znaš. I tu su svoju gimnaziju prenijeli iz Travnika u Visoko, sagradili su gimnaziju i cijeli kompleks, vjerovatno uz pomoć tadašnje države, kraljevine Jugoslavije, zapravo tada Austrougarskejoš, devedeset osme su sagradili, crkvu veliku, i veliki objekat u Srpju, to je gimnazija, na tri kata je bila, a dio te gimnazije su namijenili za privatno plaćanje, ono, tako da su privatno tu svi begovi, djeca Muslimana begova, zadržani Muslimana pravih, jer su (nerazumljivo – 01:45:37). I tu su, hvala bogu, potomci tih janjičara, oni su svu djecu školovali u toj franjevačkoj katoličkoj gimnaziji, a ne samo oni, nego i Srbi, Srba je bilo malo, svu su djecu koju su mogli platiti su školovali u toj gimnaziji. I tako je moj stari zbog tog zakona, doselio i sagradio kuću, jer tada po tom njihovom pravu, je im'o čim dospije dijete do te razine obrazovanja, da ima pravo se nastaniti za stalno u tom mjestu, nema više premještanja, jer je stari bio te u Jajcu, te Zavidovićima, te Bihaću, te na kraju bio i u Crnoj Gori, bio u Herceg-Novom, zadnja stanica željeznička tada bila, bila i tamo. Ali kada je moj stariji brat došao do upisa u gimnaziju, im'o je pravo da se opredijeli po tim njihovim propisima Kraljevine Jugoslavije, da završi za hodanje, da se ne seli. Naš'o u Visokom napravio kuću jednu, pa onda kasnije, i ovu veliku u kojoj sam se ja rodio, ima fotografija tu još uvijek, ima i iz djetinjstva fotografija.

Danijela: To bismo voljeli vidjeti, je li imate ovdje.

Branimir: Imam, evo ih tu.

Zoran: Sutra ćemo i tu informaciju, ovaj, koju je, Branimir pis'o je li.

Branimir: To mi je najljepši dio djetinjstva, jeste da mi je mati umrla, ali ono drugo sve, im'o sam u izobilju svega, i svi smo živjeli, što se kaže, na visokoj nozi, mada je to bila prosječna noga, ali je činjenica da je tada moj stari željezničar u Kraljevini Jugoslaviji im'o plaću od tri do pet hiljada dinara, tada je par volova, volova, koštao maksimalno hiljadu dinara, a on je im'o samo dodatak na moju majku koja rađa, koja je domaćica, hiljadu dinara svaki mjesec, samo, koja uopće ne radi, samo brigu vodi o djeci i mužu, hiljadu dinara, čistih hiljadu dinara, do hiljadu i po, dodatak na ženu, a par volova je košt'o hiljadu dinara, par volova.

Danijela: Ali opet, htjela sam vas pitati, vi ste svoj neki vrhunac i karijere i života nekog svega, doživjeli u toj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, kad se ona raspala, šta vam je tu ostalo nekako krivo?

Branimir: Šta mi je krivo ostalo? Nije mi ništa krivo ostalo, sve mi je ostalo realno (smijeh), davno sam bio svjestan i situacije, i odnosa nacija ili među ljudima, stalno od djetinjstva, kažem.

Zoran: A, ovaj, još to jedno to pitanje, kako vam se sad čini Bosna...

Branimir: Šok prvi...

Zoran: Ona u koju ste niste vratili, ono, kako je uređena, ono kako je kad odete u Banja Luku, kako vam se to čini?

Branimir: Pravo da ti kažem, ja u Banjaluku, eto, jednom sam prenoćio kod, ovaj, Dane ili dva puta, ne mogu se sjetiti, jednom u motelu, ili dva puta isto tako, ne znam. I šta tu, samo prenoćiš i sutra odlaziš.

Danijela: A živjeli ste kol'ko, trideset godina?

Branimir: U Banjaluci smo mi doselili pedeset i osme godine.

Danijela: Znači trideset godina.

Dražen: Trideset četiri.

Danijela: A taj jedan vrhunac života da kažem, najljepše godine ste proveli, pretpostavljam, u Banjaluci, karijera i posao?

Branimir: Pa kažem, ovo što se tiče udobnosti života, bezbrižnosti, to je bilo moje djetinjstvo. Sem onog, sreća u tom ratu, u tom drugom, brat je za dlaku ost'o živ, na kraju je pobjeg'o, u partizane se spasio, znaš i tako dalje. A ovaj, a ono iza rata krenulo sve naopaka, starog proglasili ratnim dobitnikom, nisu mogli ustašom, nego sazido kuću za vrijeme rata u kojoj sam se ja rodio, trideset šeste (smijeh), sazido kuću, stek'o kuću za vrijeme rata, i to javno, objavilo Oslobođenje, drž'o sam ja sve to, žao mi je što vam ja to nisam ponio iz Banjaluke, im'o sam sve to, novine. Osuđen na tri godine strogog zatvora u samici, mi porodica, ja bez patika, izgladnjeli, nismo imali pravo na hranu, humanitarnu pomoć nikad.

Danijela: To je tokom Drugog svjetskog?

Branimir: Iza Drugog svjetskog rata. Drugi dobijali onu obilatu američku pomoć, pakete, jedan, dva, tri, za Marka Anićića, državni neprijatelj nema, za njegovu porodicu.

Danijela: Šta je sagradio kuću trideset šeste, kakve veze ima trideset šesta sa četrdeset i petom?

Branimir: A, ima, politika je takva, neko naredi, moraš zatvoriti, kako. Reci da je ratni dobitnik, reci da je skin'o glavu. Šta vi mislite, da ono što ovi pričaju po Blajburgu, pet puta gore su se stvari dešavale u novoj državi, u urednoj bratskoj i jedinstvenoj. Ljudi su nestajali mirno, nema rata, nema ništa. Iskreno rečeno, drugu noć po oslobođenju u Visokom, od NDH,

je li, Nijemaca i tako dalje, u ponoć kuca na vrata, totalni mrak, ponoć, svi mi zaspali. Stari sa svoje troje djece, dvije sestra i ja, brata nema, u partizanima, i kuca čovjek, otvori, i stari normalno, ko je, Kosta Rešejević, stari ide da otvori, Kosta Rešejević, zet prvog, nije prvi, drugi komšija, više naše kuće od Pere Balorde, zet od Pere Balorde, jedinicu im'o kćer, oženio je taj Kosta Rešejević, tako da je moja kćerka bila na svadbi, kuma i tako dalje, bile dobre prijateljice, znaš. Na kraju treći susjed. Savo Balorda, njegov brat je bio malo, jedno sto metara desno od njegove kuće (nerazumljivo – 01:53:31). Zapravo, Pero je bio u četnicima do četrdeset treće, a onda je pobjeg'o i iš'o kući raditi, im'o zemlje, im'o dobru kuću, im'o zemlje sve do naše kuće, (nerazumljivo – 01:53:49). I ovaj, i njima ništa nije falilo sve Srbi, NDH, ali nije falilo, ja sam prič'o već o ovim kolegama željezničarima i tako dalje. I ovaj, lupa na vrata, i stari da otvori vrata, a ova sestra moja mlađa imala neki instinkt, to je smao instinkt, i otključa stari vrata, dupla smo imali, znaš, ulazna vrata, i on da druga vrata, a ovaj i dalje lupa, traži da što prije otvori. A ova sestra, ne tata, ne tata, ma ne, jesi čuo da su onoga ubili. Samo da pokaže put, stari pita, pa što kucaš, pa da mi pokažeš put. Gdje? Do tvog punca. Pa sto puta si proš'o ovda i svraćo do njega, i da ti sad pokažem put. I onda se tek starom upali kliker, stari za pušku i otvori prozor spoljni jedne banje koja je imala pogled na ulaz tamo i vidi Kosta Rešejević u uniformi partizanskog oficira, uniforma i pištolj za pasom. Kaže izlazi, neće on da izade, moraš pokazati put njemu koji je sto puta proš'o tuda, na svadbi bili. I onda sreća u tom momentu naiđe patrola prugom, tek ušli jedinice partizanske iz Sarajeva, sedmog aprila je to bilo. I ušle u Visoko, Nijemci, da prije toga, zadnja jedinica bile su ulične borbe, baš oko naše kuće bila dva njemačka bunkera na ulazu u željezničku stanicu, ja k'o dijete gled'o borbu s prozora (smijeh), dok me neko nije svuk'o sa prozora, u momentu kad je granata eksplodirala ispod tog prozora sa kojeg sam ja gled'o. I Stari, uperi pušku i zamoli ove, kaže, drugovi, molim vas, kaže, legitimirajte ovog čovjeka, hoće da mu ja otvorim. I oni uđu u dvorište (nerazumljivo – 01:56:23) i izvedu ga van, izvedite ga kaže stari, izvedu ga. I onda starog to toliko razbjesni, sutradan nije mog'o spavat, uzme stari, ne znam da li nož ili pištolj i pravac Peri Balordi u kuću, ali izgleda Pero šturno, ostavio samo Milicu, Milica bila žena. Kaže, to i to se desilo, vi pošaljete zeta da mene ubije, a toliko sam uradio za vas, dva puta je izvuk'o konje koje su Nijemci zaplijenili, on iš'o, moj stari, jer on zna Njemački, i molio komadu, to je seljak nema od čega živjeti, morate mu vratiti konje, on ne može oratiti zemlju, i Nijemci vrata konje. I, ovaj, ali on je pobjeg'o, kaže, znate šta, zaklat ću vas, kaže, nikog nisam ubio, poklat ću vas, kaže, i zaklat ću vas sve, kaže, poklat ću vas, kaže, još jednom me pokušate ubiti, sve ću vas poklat', sve, i to se završila priča. Ali kasnije, prošlo je to tako i nije ih više bilo (nerazumljivo – 01:57:51). E došlo je baš pred naše to iseljavanje iz

Visokog, odnosno eksproprijacija kuće od strane vojske, stari se već pogodio za Banjaluku, za izgradnju u Banjaluci, e, jednu godinu dana prije toga, ili dvije, ne mogu se sad tačno, znam da je iza pedesete, odjednom šta je, Kosta Rešejević vratio se on, to je prošlo, on je valjda demobilisan, i sad ko Pere radio na zemlji, or'o i tako dalje. I znala je njegova žena, kad se naljuti, valjda kad se posvađaju, Milica, kaže ako progovorim, samo još jednom zucni nešto, ako progovorim (nerazumljivo – 01:58:43). To je znala, ovako znaš, zemlja bila blizu, pa se čulo, jebiga, posvađaju se. I stvarno jedne godine u općini Kosta Rešejević, iza pedesete, kažem ti, šta je, prepozn'o ga jedan, neki vojnik, koji je doš'o na služenje vojnog roka u Visokom, šta je, prepozn'o ga, jer mu je on pokl'o cijelu familiju, negdje, u nekom selu kod Foče, samo je taj mali uspio, u toj, puna je kuća bila, (nerazumljivo – 01:59:31), i kad su oni počeli lupati i pucati na kuću ili vrata, ne znam, uglavnom on se sklonio ispod sečije se zavuko, malen bio još valjda, nekih sedam, osam godina, kol'ko je im'o, i on se skloni i njega nisu našli, ono drugo su sve poklali, u kuću sve, i mali je prepozn'o tog Kostu Rešejevića, on je vodio tu akciju. U Visokom ga prepozn'o, na služenju vojnog roka, javio tužilaštvu i njega procesuiraju. Dobio je mislim, nekih, petnaest godina, ali čini mi se da je to odma ubrzo smanjeno, na nekih dvanaest. E taj nas je treb'o pobiti.

Danijela: A recite mi, ovaj, kol'ko su strašne priče, je li bio momenat u životu vašem, nakon Drugog svjetskog rata do te osamdeset osme, da li ste vi vjerovali u Jugoslaviju uopšte, ili ste oduvijek imali neku skepsku, kako je to?

Branimir: To ja, niko tu skepsu nije im'o, svi su, barem moja generacija, mi smo prihvatili to kako jeste. Jedino, što smo imali, to je tačno, svi smo imali želju da pobjegnemo, da zaradimo negdje vani, tad smo svi čuli da se bolje živi i zarađuje vani, znaš. I svi smo imali želju da pobjegnemo, ali i da se vratimo, kad zaradimo nešto, znaš. Ovako je bilo, ovo, barem, sredina sa kojom sam se ja družio, je li, niko nije pokaziv'o neke druge, jedino ovo, eventualno, zarade, steknu.

Danijela: Znači, bratstvo i jedinstvo, po vama, nikad nije stvarno zaživjelo, iz ove priče čini mi se?

Branimir: Čuj, po događajima, po činjenicama, bratstvo i jedinstvo nikad nije živjelo u rang, kako bih ti rek'o, niskog i srednjeg obrazovanja, tačka. Već kod obrazovanih ljudi, odnosno, i inteligentnijih i pametnijih, to je savim druga slika. Ali ono dole niže, ruralno, naročito kod seljaka, naročito planinskih seljaka, znaš, iskreno rečeno, naročito kod planinskog djela srpskog naroda, koji recimo nisu mogli živiti kako bih ti rek'o, rijetko sela, pravo sela kao cjelina, nego jedna kuća na jednom brdu, druga na drugom, treća na četvrtom, znaš. Kod Muslimana imaš tu jednu, jer sam ja cijelu Bosnu prokrstaro uz duž i poprijeko, karakteristika kod muslimanskih tih naselja, oni su svi zbijeni, sela, sve kuća do kuće, dvorište blizu, sve zbijeno, da li je sad povod strah, ugroženost, odmazde od turskih vremena i tako dalje, i činjenice da su oni zadržali tu, daleko jaču, kako da kažem, emociju prema Turskoj, Otomanskom carstvu i tako dalje, ali to smo mi ostali razumjeli, oni su imali privilegije četiri stotine godina, u porezima, u svemu, od poreza od kupljenja vojske, tamo, vamo, pljačkanja, je li, i tako dalje, imali su povlastice i normalno da oni žale, (nerazumljivo – 02:03:40), i to je njima ostalo, ali opet kažem, opet zavisi od sloja, kod obrazovanih Muslimana, to nije, toga nema, druga priča, ovih niže obrazovanih seljaka, to je, još drži, to, žal za Turskim, ovim, onim i tako dalje. Ako si Hrvat, opet za Kraljevinom Jugoslavijom, za kralja i tako, i opet isto tako rang selo, opet, rang je nivo obrazovanja i tako dalje. Čim je više obrazovanje, i veća komunikacija sa drugima, to je sasvim drugačije.

Danijela: Ovo je sjajna sociološka analiza bila, zaista, sve po slojevima i klasi.

Branimir: To vam je činjenica, da, da, po klasi i po slojevima, to vam je činjenica.

Zoran: Branimire, hvala vam puno, ovaj, na ovom opsežnom, možemo nastaviti, ja bih molio dokumente.

Branimir: Nema na čemu.

